

Tájékoztató füzet

Motiváció Alapítvány

Kiemelten közhasznú szervezet

Készült a Fővárosi Önkormányzat támogatásával

2001. szeptember 13–14–15

REHA Hungary 2001 rendezvényén résztvett Fővárosi Önkormányzati és Civil Szervezetek

ÖNÁLLÓ ÉLETVITEL ÉS SZEMÉLYI SEGÍTÉS

Bevezető

Az Önálló Életvitel, mint fogalom, számos vonatkozásban igen sokféle értelemben használatos, többek között a fogyatékos emberek újszerű önmegvalósító, önrendelkező életformájaként is.

A fogalom tisztázására azért van szükség, mert igen gyakran összetévesztik és egyenrangú kifejezésként értelmezik az önellátással, amely a rehabilitáció célja és eredménye, de messze nem azonos az önálló életvitellel. Ha sarkosan kívánunk fogalmazni, időnként majdhogynem ellentétes azzal. **Tehát mi is az önálló életvitel?**

Számos külföldi szerző és a mozgalomban résztvevő neves személyiség megfogalmazása szerint:

- a fogyatékos emberek *önrendelkezési joga*,
- *életfilozófia, szemléletmód, ideológia*,
- *lehetőség az egyenértékű élethez*,
- *saját életük feletti kontroll*, amely minimalizálja a másoktól való függést,
- a fogyatékos egyén *saját kezébe helyezi vissza* – hasonlóan a társadalom többi felnőtt tagjához – *életének irányítását* azáltal, hogy önmaga hoz döntéseket sorsa felől, amiért felelősséget is vállal,
- a fogyatékos embert, mint *individuumot* veszi figyelembe, hangsúlyozva, hogy elsősorban az egyén az, aki felelős saját sorsáért, tőle függ, hogy mennyire kiszolgáltatott, milyen mértékben döntenek helyette.

Az Önálló Életvitel Mozgalom **alapelveiben** érvényesül:

- a *fogyasztói érdekvédelem elve*: a fogyatékosoknak korrekt és teljes körű információhoz kell jutnia ahhoz, hogy a döntéseket meg tudja hozni,
- a *normalizációs elv*: a társadalomnak azonos életfeltételeket és életkörülményeket kell biztosítani minden állampolgára számára, beleértve a fogyatékosokat is.

A társadalom felelőssége abban van, hogy a döntésekhez megteremtse a feltételeket, biztosítsa a választás lehetőségét.

Az Önálló Életvitel bemutatásánál elsősorban a mozgássérültekre vonatkozó ismereteket írom le. Ennek két oka is van: egyrészt maga az Önálló Életvitel Mozgalom is a mozgássérültektől indult el, tehát ez a fogyatékosági csoport az, amelyre vonatkozó ismereteket a legautentikusabban lehet bemutatni, másrészt saját tapasztalataim és tudásanyagom is erre a csoportra terjed ki.

Mivel az Önálló Életvitel mozgalom működése alatt folyamatosan integrálta a többi fogyatékosági csoportot is, ezért a szolgáltatások bemutatásánál – amelyek azonos elvekkel, minden csoportra vonatkoznak – kitérek a velük összefüggő ismeretekre is.

1. Az önálló életvitel mozgalom kialakulása

A XX. század második felében, függetlenül a társadalmi szerkezettől és fejlettségtől a fogyatékos emberek helyzetére jellemző volt a *függőség*, a *kiszolgáltatottság*, a *beteg szerepbe* való kényszerítés, az elkülönítés.

A beteg sajátos helyzetéből adódóan környezetétől: családjától, orvosától, gondozójától függőségi viszonyba kerül, mert gondját kell viselni, hogy meggyógyuljon. A beteget "*tárgyként*" kezelik, egyetlen feladata, hogy *passzívan elfogadja "kezelője" utasításait* a gyógyulás érdekében. Ez a fogyatékos ember esetében *egy életre szóló helyzetet* teremt, hiszen állapota végleges, nem gyógyítható, így tőle egy életen át elvárt az alárendelt, másodrendű állampolgári pozíció, a gyermeki státus, amelyben róla, életéről mindig mások döntenek.

E szemlélet szerint a legkézenfekvőbb megoldás a róluk való gondoskodásra az *intézetekbe való elhelyezés*, ahol – a társadalom lehetőségein belül – ellátásukhoz biztosítják a feltételeket, helybe hozzák mindazt, amiről feltételezik, hogy szükséges számukra. A fogyatékos embernek csak el kell fogadni a gondoskodást, amelyet számára biztosítanak, cserébe csak követni kell az utasításokat és előírásokat, ezzel tudomásul véve, hogy *élete felett mások rendelkeznek*, válláról leveszik a saját élete feletti felelősséget.

Mindez maga után vonta azt a helyzetet, hogy a fogyatékos embert *a társadalomból való kivonulásra kényszerítették*, nem válhatott annak integráns részévé. A problémamegoldást és megfogalmazást legjobban az *1991. május 25-én megtartott európai konferencia üzenete* illusztrálja:

"Mint mozgássérültek mindig másodrangú állampolgárok vagyunk, bármely országban is élünk.

Nincs olyan lehetőségünk a művelődésre, a tanulásra, a munkára, a politikai, kulturális vagy gazdasági életben való részvételre, mint az ország többi lakójának. Nincs részünk abban az önállóságban, amelyben egészséges barátaink, hozzátartozóink, szomszédaink oly magától értetődően élnek.

Másodrangúságunk okai: az akadálymentesség, megfelelő segédeszközök, a személyi segítség és a lakás-átalakítás lehetőségének hiánya; ahol ezek nincsenek meg, ott az egyén állandó függőségben él.

Sokan közülünk eleve tétlenségre ítélve élnek, 'elraktározva' különböző intézményekben, otthonokban elkülönítve, még annak a lehetőségétől is megfosztva, hogy részt vegyenek a társadalmi életben. Gyermekkorunktól abban nevelkedtünk, hogy 'betegségünk' szerencsétlenség családunknak, környezetünknek, hogy életünknek nincs értelme. Sajnos sokan ezt el is hiszik. Az Önálló Életvitel Mozgalom feladata, hogy harcoljunk az előítéletekkel, támogassuk egymást és magunk határozassunk életünkről."

A hatvanas évek egyre erősödő polgárjogi mozgalmi hatására a fogyatékos emberek körében is elindultak olyan kezdeményezések, amelyek *személyi jogaik kiszélesedésére, a közösségi életbe való nagyobb részvételükre irányultak*.

Ezek közül a *legkiemelkedőbb, legmeghatározóbb az Önálló Életvitel Mozgalom* volt, melynek kezdetei 1962-re az *Amerikai Egyesült Államokba, a kaliforniai Berkeley Egyetemre* nyúlnak vissza, ahol egyedi engedéllyel és segítséggel egy súlyosan mozgássérült, légzésbénult diák, *Ed Roberts* tanult, aki az egyetemi kórházban nyert elhelyezést. A későbbi években még pár hasonló állapotú diák került az egyetemre és nyert elhelyezést a kórházban.

Kifogásolva elkülönített helyzetüket, egy *önsegítő csoport keretein belül harcot indítottak* szegregált, gondozotti helyzetük ellen, megfelelő önálló otthon követelve – hasonlóan más diáktársaikhoz – a maguk számára is. Kezdeményezésük megértésre és segítőkre talált diáktársaik körében, így *sikerült megszervezniük önálló, független életüket*. Ezzel egyidőben megszervezték azt a *segítőláncot*, amellyel saját és mások életét megkönnyítették. Később ehhez egy *irodát* is létrehozta, ahol *információkkal* szolgáltak más fogyatékos egyetemistáknak arról, hogy hol van szabad lakás, kitől és milyen segítséget kaphatnak. Majd *szolgáltatásaikat bővítették* kerekesszék javítással, utazási szolgáltatásokkal, segédeszköz-beszerzéssel és különböző javaslatokkal az önálló életvitel megvalósítására.

A kezdeményezésnek **óriási sikere** lett, számos ember csatlakozott hozzá és rövidesen **Kaliforniában**, majd az **Egyesült Államok több városában is** létrejöttek az övékhez hasonló irodák. *Tíz év leforgása alatt a mozgalom már behálózta egész Amerikát*. A mozgalom sikere arra vezethető vissza, hogy jó helyen, jó időben indult el. A politikai, társadalmi helyzet alkalmas volt ennek a forradalmian új kezdeményezésnek a befogadására, hiszen a hatvanas években működő polgárjogi mozgalmak megteremtették a feltételeket ahhoz, hogy a közszemléletben kialakulhasson az a változás, amely elfogadja a másságot – az előítéletek leküzdésére, a polgári jogok gyakorlására irányuló törekvéseket – pl.: a nők, a feketék, a homoszexuálisok és a fogyatékosok esetében. A különböző fogyatékos csoportokba tartozók azonos helyzetük felismeréséből fakadó közös fellépése, *érdekszövetsége*, a megfelelő *lobbyszó* elérte hatását: az Önálló Életvitel Mozgalom nemcsak az érintettek által vált ismertté, hanem **támogatta az amerikai törvényhozás is** és anyagi eszközökkel segítette működését.

A mozgalom által létrehozott **Önálló Életvitel Központok** (*Centers of Independent Living*= CIL) kezdetben főleg állami támogatással működtek, mely rendszer a nyolcvanas évekre a magánszférából származó támogatások irányába tolódott el.

Felmerül a kérdés, hogy egy majdnem egyéni kezdeményezés hogyan válhatott **világméretű mozgalommá** és olyan *programmá*, amely beépült a későbbiek során a hivatalos szociálpolitikába, az **ENSZ világprogramjába** és megteremtette a rokkantpolitikát.

Ennek okai elsősorban a *polgárjogi harcokra* vezethetők vissza, amelyek társadalmi megalapozottsága a '60-as években érett be Amerikában, de a mozgalom keretében nem volt elég magát a problémát felvetni, hanem mellé kellett rendelni a *megoldási javaslatokat és azok gyakorlatban történő megvalósítását* is. Az ebbe hitelessé és elfogadhatóvá a kezdeményezést, hogy mind a három lépést megvalósították.

Az Önálló Életvitel Központok megalakulását **1983-ban a Fogyatékosok Világszervezetének** (*World Institute on Disability*= WID) **létrejötté** követte. Ez egy olyan testület, amely a fogyatékosok nézőpontjából foglalkozik a *főbb közigazgatási kérdésekkel*, de *kutatóközpontként és segélyforrásokat biztosító szervezetként* is működik.

Tevékenysége jelentős hatással van arra, hogy az **alapvető emberi jogok érvényesüljenek**, és a fogyatékosok szükségleteit kielégítsék. *Számos európai országban is tért hódított az Önálló Életvitel Mozgalom*, kiemelkedő eredményeket értek el Svédországban, Finnországban, Hollandiában, Németországban, Olaszországban és Norvégiában.

Hasonlóan az amerikai helyzethez, ahol *Ed Roberts* nevéhez fűződik a mozgalom kialakulása, **a nyugat-európai országokban** is jeles személyiségekhez kapcsolódik elterjedése. Az érintettek személyes aktivitása elsősorban annak volt köszönhető, hogy az életvitelüket alapvetően megváltoztató életformát személyesen tanulmányozhatták és tanulhatták az Egyesült Államokban. Érdekes név szerint is megemlíteni néhányat közülük: *Adolf Ratzka* Svédország, *Uwe Freese*, *Ottmar Miles – Paul* Németország, *Kalle Könkkölä* Finnország, *Marry von Dongen* Hollandia, *Rafaello Belli* Olaszország, *Bente Skansgaard* Norvégia.

Személyes példamutatásukkal, elkötelezett életvitelükkel, hitükkel és személyiségükkel képesek voltak az önálló életvitelt megismertetni, elfogadtatni és terjeszteni saját országukban. Kelet-Európa számos országban, köztük elsőként hazánkban is akadtak követői a mozgalomnak.

Magyarországon elsőként a 80-as évek közepén vált ismertté a mozgalom, amelyben nagy szerepe volt *dr. Könczei Györgynek*, *dr. Gadó Pálnak* és *Zalabai Gábornak*, majd a későbbiek során *dr. Hajdi Lászlónak*. Különböző nemzetközi konferenciákon szerzett ismereteik és személyes kapcsolataik révén találkoztak a mozgalom eszmeiségével és az azt megvalósító neves személyiségekkel. Az általuk írt szakmai anyagok és személyes tájékoztatók segítségével próbálták mind szélesebb körben megismertetni az Önálló Életvitel Mozgalmat. A 80-as évek végén már a harmadik világ országaiban is – pl.: Zairében – követőkre talált a mozgalom, és létrejöttek önálló életvitel központok.

2. Az Önálló Életvitel Mozgalom alapelvei

- Az Önálló Életvitel Mozgalom alaptétele, hogy mindenkinek megvan az a potenciális adottsága, hogy egyre függetlenebb életet éljen. Még a legsúlyosabban fogyatékos egyén is lehet *független*, abban az értelemben, hogy ellenőrzése alatt tarthatja életét. Természetesen ehhez segédeszközök, segítők és befogadóképző társadalom szükséges.
- A fogyatékos embereknek a legteljesebb mértékben *integrálódniuk* kell a társadalomba.
- A fogyatékos ember saját kezébe helyezi vissza saját életének irányítását, vagyis önmaga hoz döntéseket saját sorsa felől, amiért *felelőséget is vállal*, akárcsak a társadalom többi felnőtt tagja.
- *Maguk* a fogyatékos emberek azok, akik *tudják, hogy mire van szüksége egy fogyatékosnak* és ők azok, akik a felmerülő problémákat a leghatékonyabban képesek megoldani.

- A felmerülő szükségletekre a leghatékonyabb válaszokat *egy fogyatékosok által irányított szervezet* szolgáltatásai képesek biztosítani.
- A független életvitel a *növekvő öntudat* és a jogosság folyamata, mely lehetővé teszi a sérültek minden korosztályának és bármilyen fogyatékossgal bíró személynek azt, hogy elérje az esélyegyenlőséget, és a minden szempontból teljes jogú részvételt a társadalomban.
- Ahhoz, hogy egy fogyatékos személy független életvitelt és alapvető önbizalmat szerezzen, *biztonságos gazdasági alapot* kell magáénak tudni. Biztosítani kell számára az élet alapfeltételeit: az ételmezt, a ruházzkodást, az egészségügyi ellátást, a segédeszközöket, a személyi segítő hálózatot, az oktatást, a foglalkoztatást, a kulturális és fizikai környezetet, a tájékoztatást, a kommunikációt, a szexualitáshoz, a házasságkötéshez, a gyermekekhez, valamint a békéhez való jogot.
- A fogyatékos embernek bele kell folynia a *kutatásokba, fejlesztésekbe, döntéshozatalokba, a tervezésbe* az életüket érintő minden szinten.

3. Az Önálló Életvitel Mozgalom célkitűzései

Az Önálló Életvitel Mozgalom célkitűzései:

- az antidiszkrimináció,
- demedikalizáció,
- dezintitucionalizáció,
- ellenőrzés szervezeteik felett,
- a szolgáltatásaik önigazgatása,
- a "peer" (sorstársi illetve egyenrangú) tanácsadás,
- a hálózati munka, melynek során az Önálló Életvitel Mozgalom szervezeteinek az alábbi elveket kell követni:

aktív tevékenység a fogyatékos emberek teljes jogú és egyenértékű társadalmi részvételéért, függetlenül fogyatékoságának fajtájától, mértékétől, nemétől, korától, lakhelyétől, etnikai hovatartozásától, szexuális beállítottságától, vallásától;
a fogyatékos ember önálló életének mindenáron való megteremtése;
az információkhoz való hozzáférést biztosítás mindenki számára és minden eszközzel,
az önálló életvitel támogatása tanácsokkal, képzési formákkal.

A fentiekből is kitűnik, hogy az Önálló Életvitel Mozgalom erősen radikális szemléletű, forradalmian *új eszméket* fogalmazott meg, az addigiaktól eltérő szemléletet tükrözött; és *új elvárásokat* fogalmazott meg a fogyatékos emberek számára. A mozgalom vitathatatlan értéke, hogy hatalmas változást indított el, amely a fogyatékos emberek önállósodási törekvését segítette elő alapfeltételeként annak, hogy emberként, állampolgárként, a társadalom **egyenrangú tagjaként** élhessen.

A mozgalom segítette a fogyatékos embereket abban, hogy belső igényből fakadóan cselekedjenek annak érdekében, hogy szükségleteik kielégítése által olyan **életminőséget** biztosítsanak saját maguk számára, amellyel függetleníthetik magukat másoktól, felelőséggel dönthetnek saját sorsuk felől. A függetlenség nem azt jelenti, hogy mindent önmaga végez, hanem fizikai állapotából adódóan segítséget is igénybe vesz, a **tudatos életvezetés**, cselekedeteinek végrehajtása érdekében.

Mindezekből kiviláglik, hogy az önálló életvitel **mérföldkő** volt a fogyatékos emberek szempontjából, hiszen elvével, filozófiájával **az addigiaktól homlokegyenest eltérő szemléletet** sugározott. Segítségével tudatosulhat az egyénben, hogy rendelkezhet életével, lehetősége van a döntésre, a választásra, beleszólhat élete alakulásába. Az új ideológia által megváltozhat önmegítélése, **elutasíthatja a beteg-páciens** szerepet, egyenrangú állampolgárként élhet, aki ugyanolyan szabadságjogokkal és kötelezettségekkel rendelkezik, mint bármely más egyén. A mozgalom segítségével *bizonyíthatóvá vált, hogy összefér egymással két olyan ellentétes fogalom, mint a súlyos fogyatékossg és az önállóság.*

Összefoglalva: A fogyatékos ember integráns része a társadalomnak, a fogyatékosága csak annyit jelent, hogy különböző technikai eszközöket kell használnia sérült funkciói kompenzálására és igénybe kell vennie olyan szolgáltatásokat, amelyek segítik céljai megvalósításában, az elmélet gyakorlati végrehajtásában, mivel elképzelései, tevékenységei többsége csak külső segítséggel valósulhat meg. **Önrendelkezési joga** csak olyan mértékben realizálódik, amilyen mértékben ezt kikényszeríti a társadalomtól.

Az önálló életvitel vállalása nem könnyű feladat, hiszen a fogyatékos embernek *szembe kell fordulnia az eddigi társadalmi tradíciókkal, szerepelvárásokkal*, fel kell vállalni egy nagyon tudatos életvezetést, viselkedési formát, *szembesülnie kell saját korlátaival, lehetőségeivel, képességeivel*, tudni kell jó vagy rossz döntéseket hozni, és felelősséget vállalni azokért. Képesnek kell lenni *kapcsolatteremtésre, megfelelő kommunikációra, konfliktus–megoldásra, irányításra*. Meg kell tanulnia gazdálkodni, önállónak, függetlennek lenni, mások által elismerten hozzájárulni a közösség értékeihez. Az önálló életvitel tehát **nemcsak eszme, hanem tudatos életforma is**. Elsősorban személyes életvezetés, amelyhez igénybe veszi a fogyatékos ember a társadalom által biztosított lehetőségeket és feltételeket, miközben folyamatosan küzd azért, hogy a feltételek bővüljenek, javuljanak.

Az Önálló Életvitel Mozgalomban a fogyatékos egyén *küzd saját életminőségének javulásáért, miközben másokkal együttműködve* közreműködik abban, hogy *a többi fogyatékos ember számára* is kedvező változások menjenek végbe a társadalomban.

Az eddigiek alapján felmerül az a kérdés, hogy hogyan valósítható meg az önálló életvitel?

Az önálló életvitel elsősorban az egyénnek szóló lehetőség, amely *megannyi apró lépés sorozatként* fogható fel.

Első és legfontosabb, hogy **belső igénye** legyen az egyénnek az egyenértékű, független életre, képes legyen dönteni arról, hogy vállalja mindazt a küzdelmet ami döntésével együtt jár. *Vállalni kell a sikereket, a kudarcokat, a különféle megpróbáltatásokat*, bizonyos esetekben a meg *nem értést, feladni a kényelmes biztonságot, amit az addigi kiszolgált és kiszolgáltató helyzete nyújtott számára, vagyis vállalni a jogot az élethez minden küzdelmével és szépségével*. Az önálló életvitelhez vezető út talán legnehezebb szakasza eddig a **döntésig eljutni**, hiszen fel kell ismernie, hogy *annak fejében*, hogy van mit ennie, van hol lakjon, van ruhája és gondoskodnak róla, *elveszik tőle* annak lehetőségét, hogy *ő határozza meg* mit egyen, milyen ruhát vegyen fel, milyen legyen a környezete, mikor és milyen programot tervezzen magának.

Az állandó kiszolgálás miatt nem ismeri *a mindennapi élet folyamatát*, nem tudja, hogy mi mennyibe kerül, mit hol és hogyan kell intézni, hogyan kell vásárolni, közlekedni, vagyis nem szerez saját tapasztalatokat.

Eddig a felismerésig nagyon nehezen lehet eljutni, megfelelő ismeretek és külső segítség nélkül semmiképpen nem megy, de még ennél is nehezebb annak a döntésnek a meghozatala, amely során az egyén az önálló életet választja.

A döntés fordulópont a fogyatékos ember életében, de ha eljutott idáig, akkor az önálló élet kialakítása az előzőkhöz képest egyszerűbb feladat.

Az önálló élet igénye olyan **szükségleteket vet** fel, amelyek kielégítése nélkül nem valósulhat meg ez az életforma. **Az önálló élet belső és külső feltételeit** a következőképpen lehet összegezni:

Belső feltétel:

Független gondolkodásmód: már szóltam róla, hogy erre a szintre eljutni a legnehezebb, de ez az a lépés, amely nélkül nem lehet elindulni az önálló életvitel útján. Ez az a döntés, amely elsősorban az egyén személyiségétől és igényétől függ.

Külső feltételek:

Ebbe a kategóriába tartozik mindaz ami igénybe vehető az önálló élethez, amit a külső **mikro– és makrokörnyezet** biztosít a fogyatékos ember számára.

Ide tartoznak mindazok a **szolgáltatások**, amelyek Önálló Életvitel Központok nyújtanak, illetve azok amelyeket társadalomnak kell biztosítania és amelyeket a szűkebb környezettől vehet igénybe a fogyatékos egyén.

Makrokörnyezet:

- megfelelő egészségügyi ellátás,
- a szükséges rehabilitáció biztosítása,
- a megfelelő technikai, műszaki segítség,
- a megfelelő lakókörnyezet, a szükségleteknek megfelelő kialakítással,
- megfelelő anyagi fedezet a megélhetéshez,
- megfelelő anyagi fedezet a különkiadások kompenzálására (hátránykompenzáció),
- a mozgásszabadság minden formája,
- megfelelő oktatás (fő szempont az integráció, csak szükség esetén speciális oktatás),
- megfelelő képzés, a legjobb lehetőségeket kínáló foglalkoztatáshoz,
- megfelelő munkalehetőség (fő szempont az integráció, csak szükség esetén speciális foglalkoztatás),
- személyi segítség,
- szükség esetén segítségnyújtás.

Mikrokörnyezet:

- család, barátok, rokonok, ismerősök által igénybe vehető segítség.

4. Önálló Életvitel Központok

Szolgáltatásaik két csoportba oszthatók:

- *Az egyik csoport, amely magára a fogyatékos egyénre irányul, egyrészt segíti személyes fejlődését, készségeinek kialakulását, önismeretét, attitűdjének – szükség esetén – változását. A Peer Counselling, vagyis a sorstársi tanácsadás; a különböző tréningek, tanfolyamok, képzések; a különféle tanácsadási és információs szolgáltatások is az egyénre irányulnak, segítik életvitelében mindennapos problémái megoldásában. Legfontosabb mégis a személyi segítő szolgálat, amely az önálló életvitel megvalósítását biztosítja.*
- *A másik nagy szolgáltatási csoport, amely a fogyatékos ember környezetének szól a hozzátartozóknak, a segítőknak, szakembereknek és mindazoknak akik fontosnak érzik a fogyatékos emberek segítségét.*

Az **Önálló Életvitel Központok** működésére jellemző, hogy *vezetőségét többségében maguk a fogyatékos emberek alkotják, de nem zárják ki maguk közül azokat, akik az ún. "egészségesek" közé tartoznak* és együttműködésükkel, szakértelmükkel segítik a Központ eredményes működését, céljainak megvalósítását. A Központban minden fogyatékosági csoport képviselteti magát, főleg a tanácsadói szolgáltatásokban vesznek részt látás-, hallás-, mozgássérült egyének, értelmi fogyatékosok, sőt különböző segéd- és kommunikációs eszközök segítségével – akár önálló kommunikációra képtelen egyének is.

Jellemző a központok működésére, hogy olyan súlyosan mozgásképtelen egyén számára is biztosítják a tanácsadási feladatok ellátását, aki teljesen magatehetetlen "fekvőbeteg", de eljuttatva a központba, ágyból nyújt segítséget sorstársainak.

Talán ez a szélsőséges, de nem elszigetelt példa mutatja be a legszemléletesebben azt a *filozófiát*, amit az önálló életvitel képvisel – vagyis *mindenki hasznos tagjává válhat a társadalomnak, ha tevékenységéhez biztosítják a megfelelő feltételeket.*

A Központok működése abban is előremutató és újszerű, hogy a különböző fogyatékosági egyének egymást megismerve, elfogadják és tiszteletben tartják a másik fogyatékoságát. Sikerült kialakítani egy olyan egymásra figyelő, meleg környezetet, ahol a másféle fogyatékoság nem elválasztó ok, hanem kiegészítő, egymást segítő helyzet. Ez tette lehetővé, hogy összefogva, közösen fellépve azonos érdekeikért nagyszerű eredményeket értek el.

A fogyatékos emberek problémáit és a megoldási lehetőségeket figyelembe véve az **Önálló Életvitel Központok főbb szolgáltatásait** különböző feladatok és szakterületek köré csoportosították.

Általános tanácsadói szolgáltatás: a fogyatékos helyzetéből adódó, kérdésekre, problémákra adott válaszok lehetősége. A kérdések lehetnek *törvényekkel, rendeletekkel* kapcsolatosak: a *mindennapi életben jelentkező problémák* vagy akár valamilyen *hátrányos megkülönböztetéssel* összefüggőek. A tanácsadói szolgáltatás kiterjed többek között arra is, hogy *városrendezőknak, közlekedési szakemberek, hivataloknak és hatóságoknak* adnak felvilágosítást a fogyatékos emberek igényeiről, szükségleteiről, ezáltal segítik a döntést előkészítő, döntéshozó munkájukat. Fontos feladata a szolgáltatásoknak *a nyilvánossággal való kapcsolatteremtés* és megtartás, sajtókonferenciák és szükség esetén különböző demonstrációk megszervezése. A tanácsadói szolgáltatások tagolódhatnak mozgássérült, látássérült, hallássérült, értelmi fogyatékos és pszichikusan sérült emberek számára.

Lakáslehetőségek felkutatása, kerekesszékekkel is igénybe vehető *címek* összegyűjtése. A szolgáltatás kiegészül olyan tanácsadással, amely segítséget nyújt *a lakás átalakításban,* az akadálymentes környezet kialakításában, a belső terek megfelelő berendezési tárgyakkal történő ellátásában (pl. fürdőszoba, konyha elrendezésben és az ablakilincsek elhelyezésében). A berkeley-i központ saját építőbrigáddal is segítette az átalakítást.

Független életre nevelő kurzusok és tanfolyamok segítségével fejlesztik azokat a személyeket, akik még nem rendelkeznek olyan készségekkel, amelyek által megvalósíthatják önálló életüket. A képzéseken belül megtanulható, elsajátítható *minden, amire szükség van* a mindennapi tevékenységekben és az, hogy *hogyan kell megszervezni* az életet, pl. a vásárlást, a főzést, az ügyintézését. A szolgáltatás keretein belül lehetőség van a *szakmai rehabilitációra* történő felkészülésre, a *pályaválasztásra.* *Önismereti, személyiségfejlesztő tréningek* segítségével fejleszhető az egyén, hogy minden tekintetben alkalmassá váljon az önállóságra.

A **munkavállalási tanácsadói szolgálat** elsődleges feladata az *elhelyezkedés* elősegítése álláskereső tevékenysége által, de különféle helyzetgyakorlatokkal a *munkavállalói szerep* elsajátításához is lehetőséget nyújtanak. A szolgáltatás lehetőséget biztosít az elhelyezkedés utáni kapcsolattartásra, utókövetésre is. A különböző álláslehetőségek felkutatása is a szolgáltatás része.

A **jogi tanácsadás** segíti a meglévő *jogok érvényesítését* és igénybevitelét, illetve felvilágosítást ad a lehetőségekről. Segítik az egyént az **ügyintézés** folyamatában, beadványaik megfogalmazásában, a kísérés megszervezésében, az arra alkalmas személy kijelölésében. A tanácsadás ellátásánál szükség van a tanácsadó magas szintű tárgyi ismeretére.

A **fiatalok segítése** a Központ olyan szolgáltatása, ahol azoknak a súlyos sérülteknek nyújtanak segítséget, akiknek szükségük van a *felzárkózásra.* Különböző *korrepetációk*-kal segítik őket abban, hogy lépést tudjanak tartani a többiekkel az oktatásban, tanulmányi eredményeikben való felzárkózásában. A szolgáltatás része a fiatalok leválási törekvéseinek, önállósulásuk segítése. E szolgáltatási körbe tartozik az integráció kiszélesítése, az egészséges társak befogadási készségeinek szélesítése, információk és személyes élmények segítségével felébresztik érdeklődésüket fogyatékos társaik iránt.

A felsorolt szolgáltatások mindegyike magas szintű szakmai ismereteket és személyes készségeket kíván a tanácsadótól, rendkívül fontos a hozzáértés, a megfelelő felkészültség, hiszen a segítséget igénybevevő további életében meghatározó jelentőségű lehet.

Az Önálló Életvitel Központok legjellegzetesebb szolgáltatása a **Sorstársi Tanácsadás** (*Peer Counselling*), ahol a sorstárs tanácsadó (*Peer Counsellor*) segít fogyatékos társainak. Ez a fajta tanácsadás *saját élményen, saját élettapasztalaton* alapul. A tanácsadónak rendelkeznie kell olyan személyes tudással, készségekkel és képességekkel, amelyek alkalmassá teszik arra, hogy hiteles, elfogadható és követhető példa legyen. A fogyatékos tanácsadónak lényeges szerepe van abban, hogy mintát nyújtson saját életvitelével, tapasztalatai által képes legyen tanácsot adni az önálló életvitel technikájában, megvalósításának gyakorlatában.

A sorstárs segítők mellett a tanácsadói munkában részt vesznek olyan **"egészséges" szakemberek** is, akik **szakértelmükkel, magas szintű tudásukkal** segítik a fogyatékos emberek önálló életvitelét. A *tanácsadói szolgálatoknak* nagyon fontos *feladata, hogy* ne csak fogyatékos

emberek számára *nyújtson segítséget*, hanem *minden olyan személynek is aki valamilyen kapcsolatban van a fogyatékosokkal*, a fogyatékos emberek közvetlen környezetében élő családtagoknak és mindazoknak akik munkájukból adódóan kapcsolatban vannak velük.

Az Önálló Életvitel Központok szolgáltatásai közé tartoznak a különböző *technikai segítségnyújtások* is. Pl.: kerekesszék javító műhelyek.

Ahhoz, hogy a fogyatékos egyén állapota ellenére képessé váljon az önálló életvitel gyakorlati megvalósítására, szüksége van egy olyan személyre, aki a feladat megvalósításában tevékenyen részt vesz, biztosítja számára a külső segítséget. Ez az ember a személyi segítő.

Az Önálló Életvitel Központok egyik nagyon fontos feladata a **személyi segítő szolgálat megszervezése és működtetése**. A *szolgálat által* biztosíthatóak a fogyatékos egyén számára mindazok a feltételek, amelyek által *függetlenné, önállóvá válhat*, lehetőség nyílik mindazon feladatok ellátására, amellyel *egyenértékűvé válhat, lehetősége nyílik a közösségi életben való részvételre*. A szolgálat feladata a *napi higiénés feladatok* ellátásától kezdve egészen az *iskolába, munkába kísérésig* – és az ott végzett feladatokban való segítségnyújtásig – minden. A szolgálathoz hozzátartozik a *segítők közvetítése, menedzselése, felkészítése és képzése is*.

5. Személyi segítség

A személyi segítség megvalósításához szükség van mindazokra az ismeretekre, amelyeket az önálló életvitel bemutatása során említettem, hiszen filozófiájának, elvének és a fogyatékos emberre gyakorolt hatásának ismerete nélkül a személyi segítség, mint szolgáltatás elképzelhetetlen.

A **segítőnek ismernie, elfogadnia és tiszteletben kell tartania** a fogyatékos egyén önállósodási törekvését, és a *segítő támogatásával kell biztosítania* annak megvalósulását. Tisztában kell lennie azzal, hogy a segítettje számára az önállóság csak abban az esetben érhető el, ha függetlennedni tud fogyatékoságának fajtájától és súlyosságától és ez az a *fő feladat*, amiben neki segítséget kell nyújtania.

Tudomásul kell vennie, hogy adott esetben a fogyatékos személy kellő akarattal és ismerettel rendelkezik ahhoz, hogy saját életét megfelelően irányítsa, és életvitelében kellő döntési képességgel bír.

Csak ezen *felkészültséggel* válik alkalmassá a segítő arra, hogy a fogyatékos egyén *egyenrangú partnere* legyen, aki elfogadja szükségleteit és segíti annak kielégítését, aki *elismeri, hogy a fogyatékos ember az, aki a legkompetensebb* abban, hogy neki mire van szüksége, ő a *szakértő saját dolgában*.

A személyi segítőnek tudomásul kell vennie, hogy az önrendelkező ember képes eldönteni azt, hogy számára mi a fontos, *még abban az esetben is, ha az a hagyományos elvárásokkal, a rehabilitáció elveivel ellentétes*, vagyis nem az a cél, hogy az egyén önellátó legyen, hanem az, hogy ő dönthessen azokról a prioritásokról amelyek a számára fontosak. Természetesen *ez nem jelenti azt, hogy a személyi segítőnek abszolút elfogadónak, kiszolgálónak vagy rabszolgának kell lennie*, aki a fogyatékos egyén minden igényét maradéktalanul kielégíti, vélemény és gondolkodás nélkül végrehajtja minden utasítását. Erről szó sincs, csak abban kell segítséget nyújtani, amit *közös megegyezés során*, egyenlő részvétellel és elfogadással hajtanak végre. A feladatok megvalósításában a segítettnek a lehetőségeihez mérten aktívan kell részt vennie.

A személyi segítség filozófiájához tartozik, hogy – amikor csak lehet – *ne a segített helyett végezzék* a feladatokat, hanem olyan feltételeket teremtsenek, amelyben a fogyatékos személy saját életét aktívan élheti.

Például az ügyintézés vagy vásárlás esetén nem helyette kell eljárni a hivatalba vagy bevásárolni az üzletben, hanem *lehetőséget kell biztosítani ahhoz, hogy az egyén eljusson* a hivatalba vagy az üzletbe.

A fogyatékos ember önálló életvitelének megvalósításához személyi segítő biztosítását az Önálló Életvitel Mozgalom vetette fel, majd később a strasbourgi konferencián (1989. április 12–14.) határozataként mondták ki, hogy "a személyi segítség szociális szolgáltatás, az önálló élet bázisa".

Az ENSZ – Világ–akcióprogramjának 115. paragrafusa is kimondja, hogy a tagállamoknak támogatniuk kell a segítő szolgálat létrehozását annak érdekében, hogy a fogyatékosok számára lehetőleg önálló életet valósítsanak meg a társadalomban, és lehetőségük legyen ezen szolgálat önálló fejlődéséhez és igazgatásához. **A Disabled People’s International (DPI: Disabled People’s International = Fogyatékos Személyek Világszövetsége)** nemzetközi rokkantpolitikája is foglalkozik e kezdeményezéssel, mint a fogyatékos emberek önállóságát és egyenjogúságát biztosító feltétellel.

Mind az ENSZ, mind a DPI határozat kimondja, hogy:

- *A személyi segítő szolgálat igénybevétele emberi és állampolgári jog.* Ezen szolgálatnak minden korú és minden típusú fogyatékossgal jellemezhető embert szolgálnia kell szükségletei szerint, *függetlenül anyagi helyzetétől, családi állapotától és a családban elfoglalt helyétől.*
- Lehetővé kell tenni, hogy *választhasson* különböző életmódok között.
- A személyi segítő szolgálat segítségével képessé kell tenni a fogyatékos embert, hogy az *élet minden színterének részese lehessen.*
- A szolgáltatásoknak állandóan rendelkezésre kell állni *napi 24 órában a hét minden napján.* Ki kell terjednie a testi ápolásra, kommunikációra, háztartásra; valamint a mozgásban, tanulásban, munkában és egyéb helyen felmerülő segítségre.
- *Anyagi fedezetet* kell biztosítani *a használó és a segítő megfelelő képzésére.*
- A rendelkezésre álló eszközöknek biztosítani kell *a segítő reális piaci bérezését és az egyéb járulékos költségeit.*
- *Az eszközöket központilag törvényesített forrásból kell biztosítani,* mely kommunális különbség nélkül mindenkinek kifizethető. A szolgáltatás nem számít adóköteles jövedelemnek, és nem lehet más szolgáltatáshoz hozzászámítani.
- Az érintettnek *önállóan kell megválasztani segítőjét, aki lehet akár hozzátartozó is.*
- *Az anyagi források szűkös volta nem lehet indok az intézeti elhelyezésre.*
- Egységes *jogorvoslati eljárást* kell biztosítani az *állami költségvetés terhére.*
- Mindezen célok eléréséhez *a fogyatékosoknak és szervezeteinek a politikai döntéshozatal minden szintjén* (tervezés, végrehajtás, kidolgozás, döntés) *részt kell venni.*

Mindezen irányelvek és határozatok Amerikában és Nyugat–Európában csak részben valósultak meg, de – többnyire központi vagy helyi kormányzati finanszírozással – a személyi segítség minden fejlett országban működő szolgáltatás. A szolgáltatás biztosítását a segített kezdeményezi a helyi hatóságnál, ahol szociális munkások segítségével bírálják el ennek jogosultságát. A nyugat–európai országok többségében nem korlátozzák a fogyatékos ember szükségleteit kielégítő szolgáltatás időtartamát, a felvállalható feladatok közül csak a szakápolási tevékenységet kötik szakképzettségű személy által ellátandónak. Mindezen kérdésekről részletes tájékoztatást nyújt az I. Táblázat.

A személyi segítő hálózat bemutatása a különböző országokban (1989)*

	Németország	Norvégia	Svédország	Belgium	Hollandia	Dánia	Anglia
Finanszírozás	szövetségi iroda	állami költségvetés, helyi önkormányzati adókból	helyi szociális ellátó	saját forrás	nemzeti kormány	helyi hatóság, melyet a kormány támogat	központi kormány és helyi önkormányzat
Ki végzi a feladatot ?	polgári szolgálatos katoná	gondozó, segítő, rész- vagy főmunkaidőben	bárki, rész-, vagy főmunkaidőben	saját pénzből saját	bárki (diák) rész-, vagy főmunkaidő	bárki, rész-, vagy főmunkaidő	külföldi, vagy részmunkaidős
Ki kapja a pénzt?	maga a fogyatékos	hivatal	hivatal	hivatal	maga a fogyatékos, de a FOCUS felé befizeti	maga a fogyatékos	a kormány által alapított Független Élet Alapítvány (SOCS)
Ki választja ki a segítőt?	hivatal	helyi hatóság	maga a fogyatékos	helyi hatóság, vagy a fogyatékos	a FOCUS	maga a fogyatékos	hivatal bevonva a fogyatékos
Fogyatékosok számára a szolgáltatás	ingyenes	ingyenes	ingyenes	a törvénylehető ségeken felül a segítő fizeti	ingyenes	ingyenes	ingyenes
Útiköltség a személyi segítőknél	fogyatékos fizeti	fogyatékos fizeti	fogyatékos fizeti	biztosító	fogyatékos	fogyatékos	nincs adat
Milyen törvény rendelkezik ?	Szociálpolitikai törvény	Szociálpolitikai törvény	Szociálpolitikai törvény	Egészségügyi és Szoc.pol. törvény	Szociálpolitikai törvény	Szociálpolitikai törvény	Központi Törvény
Ki határozza meg a szolgáltatás feltételeit ?	a fogyatékos	a fogyatékos	szociális munkás	szociális munkás	hivatásos szervezet	hivatal + fogyatékos + hozzátartozók	hivatal + fogyatékos
Időkorlát van-e ?	nincs (akár napi 24)	nincs	igen	igen	max. heti 40 óra	nincs	nincs
Kell-e orvosi diagnózis?	igen	nem	nem	igen	nem	nem, de függ a fogyatékoság fokától	nincs adat
Korosztály	bármilyen	bármilyen	bármilyen	18 év – 65 évig	65 évig	18 év – 65 évig	nincs adat
Fogyatékoság	csak mozgássérült	értelmi fogyatékos és mozgássérült	értelmi fogyatékos és mozgássérült	csak mozgássérült	csak mozgássérült	csak mozgássérült	csak mozgássérült
Jövedelemfüggő	nem	nem	nem	igen	nem	nem	igen
Együttlakók számítanak	nem	nincs adat	nem	nem	nem	nem	igen
Családtag is lehet-e személyi segítő?	nem	korlátozva	igen	nem	nem	nem	nincs adat
Igénybe vehető szolgáltatások	szükség szerint bármi, kivéve szakápolás	szükség szerint bármi, kivéve szakápolás	szükség szerint bármi, kivéve szakápolás	csak testi és háztartási	csak háztartási és személy körüli	szükség szerint bármi	szükség szerint bármi
Bérezés	katonai (polgári szolgálat)	órabér	órabér	órabér	órabér	órabér	órabér
Ki alkalmazza ?	hivatal	helyi önkormányzati hivatal	helyi önkormányzati hivatal	hivatal	a segített	a segített	SOCS

* Az összeállítás a WID (World Institute on Disability) 1989-ben összeállított felmérései alapján készült

A feladat elvégzését különböző módon valósítják meg:

- polgári szolgálatosok bevonásával,
- a helyi szociálpolitikai rendszer alkalmazottaival,
- a fogyatékos által alkalmazott személy megbízásával,
- családtagok és hozzátartozók bevonásával.

A következő szolgáltatások vehetők igénybe a személyi segítő szolgálat által:

- személyes higiéne,
- személy körüli teendők (etetés, öltöztetés és egyéb gondozási feladat),
- személy körüli egészségügyi feladatok,
- háztartás körüli teendők,
- gyermek és babagondozás fogyatékos szülők esetén,
- szociális tanácsadás,
- kommunikációs segítségnyújtás (pl.: felolvasás),
- házon kívüli segítségnyújtás (pl.: autóvezetés).

Hogyan vehető igénybe a személyi segítség?

A legtöbb országban a gyakorlat az, hogy a *fogyatékos személy bejelenti igényét* ennek a feladatnak a megoldására kijelölt szervezethez, amely elbírálja az igény jogosságát, időtartamát, biztosítja a segítő finanszírozását és a jóváhagyja a személyi segítséget. *Az engedélyezésnél minden esetben figyelembe veszik a fogyatékos mértékét és típusát.*

Legtöbb országban az értelmi fogyatékosok számára nem biztosítják a személyi segítőt, hiszen a segítséget igénybevevőnek számos készséggel kell rendelkeznie.

A hivatalos szervezet a legtöbb országban *nem korlátozza* az igénybe vehető szolgáltatások fajtáját és időtartamát, *de* mindenképpen *figyelembe veszi* az állapotból adódó indokoltságát. A segítség csak a fogyatékos egyén állapotának függvénye, nem befolyásolja sem jövedelme, sem családi viszonyai, hiszen a szolgáltatás önálló, önrendelkező életének biztosítására irányul, amely a családon belüli, családtagoktól független életvitelt biztosít.

A szervezet minden esetben *szereződést* köt a segítővel, amelyben a tevékenységre és az időtartamra szóló feltételeket rögzítik.

Ki finanszírozza a személyi segítőt?

Országoként különböző, hogy a finanszírozás mely formáját alkalmazzák. *Egyes országokban a szervezet* kapja meg a közpénzeket, amelyből alkalmazza a segítőt; *van ahol közvetlenül a segített* kapja meg a támogatást. Mindkét esetben a segített köteles naprakészen elszámolni az idővel és a tevékenységgel.

Ki a munkáltató?

Annak ellenére, hogy legtöbb esetben a szervezet (hivatal) az, amelynek alkalmazásában van a segítő, mégis a munkáltatói feladatokat *maga a fogyatékos ember* látja el. Ez azt jelenti, hogy *ő határozza meg a segítség módját, formáját, időtartamát, ő jelöli ki a feladatokat és azt, hogy hogyan kell mindezt megvalósítani.* Mindez a szervezettel (hivatallal) történt *egyeztetés után* realizálódik. Számos nyugat-európai országban *választási lehetősége van* a fogyatékos egyénnek arra is, hogy ki legyen a személyi segítője.

Elvárások a személyi segítség folyamatában

A segítő a feladatait egy *előzetes megállapodás alapján készült szerződés* szerint, magától a fogyatékostól kapja.

A segítő feladata a fogyatékos személy segítése abban, hogy ép társaihoz hasonló életet élhessen. Segíti és végrehajtja azokat a feladatokat, amelyeket a segített fogyatékosága miatt nem tud ellátni. Feladatát úgy végzi el, hogy közben *nem éli a sérült életét,* és nem is határozza meg azt. A feladatot a segített közreműködésével és ellenőrzésével végzi és úgy látja el, ahogy azt a munkáltatója igényli. Természetesen ez nem jelenti azt, hogy a személyi segítő cselédje vagy

rabszolgája a fogyatékos embernek. A személyi segítségben *a hangsúly az egyenrangúságon van*, ahol előre megállapodott feltételek szerint kötött szerződéses viszonyban van egymással a segítő és a segített. *A segítettnek joga van eldönteni, hogy mit akar csinálni, hiszen nem az a célja, hogy minél több dolgot tudjon önállóan elvégezni, hanem az, hogy vezetni tudja önálló életét.* Ha például nem akar több órát fordítani az önálló öltözködésre, mert úgy érzi, hogy ehelyett sokkal hasznosabbat is tehet, akkor az öltözködéshez igénybe veszi a személyi segítőt.

A személyi segítség a fogyatékos ember érdekében jött létre, amelynek *tevékeny, cselekvő alanyként* aktívan részt vállalhat mindazokban a történetekben, amelynek részese. Ez azt jelenti, ha fel akar öltözni ő legyen az aki meghatározza, hogy aznap milyen ruhát vegyen fel, milyen színösszeállításban. *Ő dönti el, hogy milyen programjai legyenek, milyen időbeosztással szeretné megvalósítani azokat,* és hogy ezeken a programokon belül *milyen segítségre van szüksége.* Mindezek megbeszélése után jöhet létre a személyi segítség, ahol a segítő is tudja, hogy mi a feladata, és hogyan kell elvégeznie a rábízott feladatokat.

Azzal, hogy a segítő segítséget nyújt a segítettnek az ő általa meghatározott, szerződésben rögzített, feladatok megvalósításában, *tiszta helyzet* alakulhat ki köztük, hiszen mindkét fél tudja, hogy mi a feladata, ezáltal egyikük sincs kiszolgáltatott helyzetben.

A *segített* tisztában van azzal, hogy *mint munkáltató* ő határozza meg, hogy mit kell csinálnia a feladatokat segítő pedig munkavállalóként végrehajtja ezeket. Ebben az esetben is, mint minden más munkaviszonyban *joga van a segítőnek megtagadni azt a munkát, ami* nem tartozik hatáskörébe vagy *nincs benne a munkaszerződésben.*

A munkaadói–munkavállalói viszony az a nagyon lényeges különbség, amely megkülönbözteti a személyi segítséget a gondozástól, illetve ápolástól, ahol a két fél között nincs **egyenrangú partneri viszony.** (A függőség főleg a fogyatékos ember részéről adott, hiszen nem szólhat bele sem abba, hogy mit tesznek vele, sem abban hogy hogyan.)

A szakirodalom elismeri, hogy *ezen feladatok megvalósítása óriási terhet ró a fogyatékos egyénre, hiszen meg kell tanulnia* olyan irányítónak, *vezetőnek lenni,* aki képes elfogadtatni igényeit, megfelelő módon tud hangot adni kívánságainak, tiszteletben tartja a másik személyt, nem akarja kihasználni és nem akar uralkodni rajta, képes olyan *szimmetrikus kapcsolat* kialakítására amelyben mindkét félnek meg vannak a jogai és kötelességei. Mindehhez **a segítettnek megfelelő jártassággal kell rendelkeznie,** amit – szükség esetén – különböző képzések segítségével sajátíthat el vagy fejleszthet.

Az Önálló Életvitel Központok egyik nagyon fontos szerepe, hogy olyan *tanfolyamokat, képzéseket* biztosítsanak, ahol a fogyatékos munkáltató mindezt megtanulhatja, ahol különböző tréningek segítségével önismeretét erősítheti.

A sorstárs tanácsadók segítségével megismerhetik, hogy melyek egy jól működő kapcsolat ismérvei, melyek azok az ismeretek, amelynek birtokában jó hangulatú, kölcsönös bizalmon alapuló kapcsolat jöhet létre segítő és segített között.

6. Az Önálló Életvitel Mozgalom hatása

A személyi segítség és az Önálló Életvitel Mozgalom egyéb szolgáltatásainak többsége a **90-es évek végére** az állami szociálpolitikába beépülve, annak szerves részévé vált. **A rokkantak évtizedének programja és az ENSZ Világprogramjának hatására** a világ minden részén nagyobb figyelmet fordítanak a fogyatékosok helyzetének javítására, egyenrangú állampolgári jogaik elismerésére. A **társadalmi szolidaritás** megnőtt, erőfeszítéseket tesznek a fogyatékosok hátrányainak kompenzálására, egyenlő esélyeik megteremtésére.

Jelentős lépéseket tettek a *diszkrimináció ellen, a nagy létszámú intézmények majdnem teljes felszámolásában, az akadálymentes környezet megvalósításában,* a fogyatékos emberek szervezeteinek bevonásában az őket érintő kérdésekben. Lehetősége nyílik súlyosan fogyatékos egyéneknek a *közvetlen döntéshozásban* való részvételre is.

Az *állami szociálpolitika* szerves részévé vált a *rokkantpolitika,* számos országban *külön főhatóság* foglalkozik a fogyatékosok helyzetének javításával.

Mindezen nagyszerű eredmények ellenére **az Önálló Életvitel Mozgalom nem veszített aktualitásából**, főleg ami az egyénre gyakorolt hatását illeti. Eszmeisége, filozófiája *folyamatosan érezteti hatását* azáltal, hogy az elért eredményeket elismerve folyamatosan küzd a helyzet további javításáért annak érdekében, hogy a fogyatékos egyén valóban egyenrangú állampolgárként élhessen.

7. Út az Önálló Életvitel Mozgalom magyarországi meghonosodása felé

Az **állampolgári öntevékeny kezdeményezések a 70-es évek Magyarországon új erőre kaptak**. A társadalom különböző csoportjainak, rétegeinek érdekét képviselve – bár igen korlátozott számban és minisztériumi felügyelet alatt – *civil szerveződések* jöttek létre, egyesületi formában. 1987-től lehetőség nyílt *alapítványok* létrehozására is, majd 1989-ben az európai normákhoz igazodó **egyesületi törvény** megalkotását követően kitágultak a lehetőségek, széles körben különféle civil kezdeményezések alakultak.

Az 1989-es rendszerváltás nyomán létrejött politikai és társadalmi strukturális változás megfelelő háttérrel biztosított a civil társadalom dinamikus fejlődéséhez, amelynek eredményeként több száz szervezet alakult meg az átlagos és az általánostól eltérő szükségletek kielégítésére, és különféle érdekek érvényesítésére.

A **jogi szabályozás és a kedvező társadalmi háttér** lendületet adott a *hátrányos csoportok érdekében tenni akaró kezdeményezéseknek is*, számos **civil szervezet** jött létre, többek között a *fogyatékos emberek helyzetének jobbítására, érdekeik képviselésére és különféle szolgáltatások biztosítására*.

Általánosan jellemző volt, hogy a létrejött szervezetek törekvéseik megvalósításánál figyelembe vették és *felhasználták azokat az előremutató külföldi kezdeményezéseket és bevált módszereket, amelyek kedvezően befolyásolták egyrészt a célcsoport helyzetét másrészt, a társadalom szemléletét, növelték a velük való szolidaritást, az értük való tenniakarást*.

Zalabai Péterné

IRODALOM

Böszörményi Judit: *Önálló Életvitel Mozgalom*. Szakdolgozat. Budapest, 1992, Bárczy Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskola, Szociális Munkás Tanszék.

Carillo, Ann Cupolo – Sugarman, Michael – Vivona, Valerie: *The Independent Living Workbook* [Az Önálló Életvitel kézikönyve], s. l., 1985, World Institute on Disability.

Frehse, Uwe: *Die Integration von Behinderten durch Selbsthilfengruppen als sozial-pädagogische Arbeit, dargestellt an Modellen und konkreten Gruppen in den USA und in der Bundesrepublik Deutschland* [A rokkantak integrációja önsegélyező csoportokban, mint szociálpedagógiai munka...], szakdolgozat, München 1985, s. n.

Könczei György: *"Mégis, kinek az érdeke?"* Akadémiai doktori; értekezés Budapest, 1994, "A Rák Ellen A Holnapért" Alapítvány.

Manual on the equalization of opportunities for disabled persons. [Fogyatékosok esélyegyenlőségének kézikönyve.] ENSZ Titkárság. s. l., 1989–1992, s. n.

World Programme of Acting concerning disabled persons. [ENSZ Világprogramja] s. l., s. a., s. n.

Zalabai Gábor: A fogyatékos szabadsága "Mozgalom az önálló életért". *Beszélő* 1992, *Új folyam* III./10.

Kéziratok:

Act concerning support and service for persons with certain functional impairments. [Mozgáskorlátozottak támogatására és szolgáltatásokra vonatkozó törvény.] Svédország 1993. s. n.

Belli, Raffaello: *Possibilities of Independent Living for disabled people in Italy* [Fogyatékos emberek önálló életvitelének lehetőségei Olaszországban.] s. a., 1992, s. n.

Description of Personal Assistance Services [A személyi segítő hálózat bemutatása.] s. l., 1989, World Institute on Disability (WID).

Independent Living – a new concept. [Önálló életvitel– egy új fogalom.] s. l., 1983, s. n.

Könköllá, Kalle: *The total concept, models in various countries.* [Önálló Életvitel, a teljes koncepció. A különböző országokban működő modellek] Helsinki, 1991, s. n.

Kouwenhoven, Tine: *Independent Living in Europe* [Önálló Életvitel Európában.] s. l., 1990, s. n.

Kullmann Lajos: *A fogyatékos ember életminősége. Vas Imre emlékelőadás* Elhangzott a Magyar rehabilitációs Társaság vándorgyűlésén. Lillafüred, 1995.

Ratzka, Adolf: *The nature of assistance.* [A segítés jellege] Stockholm, 1990, s. n.

Ratzka, Adolf: *Swedish options of personal assistance: Traditional Home Help Services and STIL, the Stockholm Cooperative for Independent Living* [Személyi Segítés Svédországban: választási lehetőség a hagyományos házi gondozás és a STIL, a Stockholmi Independent Living Szövetség között.] Stockholm, 1993, s. n.

Selbstbestimmtes Leben behinderter Menschen im sinne der Internationalen "Independent Living" Bewegung [Fogyatékos emberek önálló élete a nemzetközi "Independent Living" mozgalom szerint] München, 1990, Fogyatékos Munkaadók Szövetsége.

Terces personnes atonomie de vie [Segítő személyek – önálló élet.] Párizs, 1989, s. n.

Van Dongen Mary, Kouwenhoven, Tine: *Recommendation on personal assistance to the European Community* [Javaslatok a személyi segítőkről az Európai Unió felé.] s. l., 1990, s. n.

Zalabai Gábor: *Mozgalom az önálló életvitelért.* Kézirat. Budapest, 1991, s. n.

Konferenciák határozatai:

Basic principles of Independent Living – Assembly of Disabled Peoples' International, Independent Living Comittee and Symposium. [Az önálló Életvitel alapelvei.], Lahti, Finnország, 1990, s. n.

Definition of the term "Independent Living" as adopted at the ENIL – meeting. [ENIL – DPI: Önálló Életvitel meghatározás] Berlin, 1992, s. n.

European Network on Independent Living (ENIL) Third seminar [Az ENIL harmadik szemináriuma], Stockholm, 1991, s. n.

How to train ourselves to train our personal assistants, Paper for the Expert Seminar on the Employer Model: Organized by the European Network on Independent Living (ENIL) [Hogyan képezzük magunkat, hogy a személyi segítők ki tudjuk képezni, Foglalkoztatási modellel kapcsolatos szakértői szeminárium, melyet az ENIL szervezett] *ENIL határozat*, Kassel, 1990, s. n.

Principles of Independent Living, ENIL meeting, "Het Timmerholt" [Az Önálló Életvitel alapelvei], Hollandia, 1990, s. n.

Selbstbestimmtes Leben für behinderte Menschen – Abschlußklärung [Önálló élet a fogyatékos emberek számára – zárónyilatkozat], Az Európai Tanács 25 tagállamának európai konferenciája, Párizs 1991, s. n.

Soziale Dienstleistungen und persönlicher Assistenz als Basis für ein selbstbestimmtes Leben [A személyi segítség, mint az önálló élet bázisa.] *ENIL – DPI határozat*. Strasbourg, 1989, s. n.

A Motiváció Mozgássérülteket Segítő Alapítvány volt az első olyan szervezet **Magyarországon**, amely az *Önálló Életvitel Mozgalom* hatására, annak *alapelveit felvállalva kezdte meg működését* 1991 májusában.

Az alapítvány feladatvállalásának *középpontjában az önálló életvitel segítése áll*, olyan *szolgáltatások beindítása és működtetése*, amelyek hozzásegítik a fogyatékos embereket a társadalomba történő beilleszkedéshez, az egyenrangú állampolgári státusz eléréséhez. A különféle szolgáltatások beindításánál igazodtunk a külföldi Önálló Életvitel Központok által működtetett rendszerekhez, elveik figyelembevételével elsőként az **Információs–Tanácsadó Iroda** kezdte meg működését, 1991. novemberében. A munkavállalási és képzési lehetőségek segítésére jött létre 1993. elején a **Speciális Munkaközvetítő Iroda**, majd 1993. októberében indítottuk el **Személyi Segítő Szolgálatunkat**. A szolgálat *országosan is egyedülálló kezdeményezés* volt. A működő állami szociális és egészségügyi szolgáltatások elveiben és módszereiben lényegesen eltértek az általunk megvalósítandó feladattól, így *alapítványunknak kellett megteremteni mindazokat a feltételeket, amelyekkel a szolgálat működtethetővé válhatott*. A hazai sajátosságok és lehetőségek figyelembevételével határoztuk meg a szolgáltatás szakmai és gyakorlati feltételeit.

Az elmúlt 10 év során az Alapítvány által nyújtott szolgáltatások köre folyamatosan bővült, a célcsoport valós igényeire reagálva, törekedve arra, hogy szervezetünk által nyújtott szolgáltatások a szükségletek mind szélesebb körét fedjék le és a célcsoporthoz tartozók korosztályi jellemzőit is figyelembe vegyék.

Ezen elveknek megfelelően alakult ki jelenlegi szervezeti strukturánk, amely szakmailag is leképzi az általunk felvállalt feladatokat.

A szolgáltatásban résztvevő magasan kvalifikált munkatársak biztosítják a megfelelő szakmai színvonalat és a jelentkező igényekre történő gyors és szakmailag hiteles választ.

Az önálló életvitel mozgalom elvei valósulnak meg azáltal, hogy az Alapítvány munkatársi közösségének több mint felét a célcsoport tagjai alkotják. Munkatársi jelenlétük biztosítja a különböző fogyatékosági csoportok problémáinak a képviselőjét, szakmai felkészültségük pedig a hiteles, magasszintű problémamegoldást. A mozgás-, látás-, hallássérült munkatársak aktív részvétele a feladatok megvalósításában lehetőséget nyújt arra, hogy szolgáltatásaink megfelelő szakmai színvonalon fejlődjenek, minden igénybevevő számára hitelesek legyenek, egyúttal lefedjék mindazokat a szükségleteket, amelyek a fogyatékos emberek – ezen belül a különböző korosztályok – mindennapjaiban jelentkező problémáira autentikus választ adjanak.

Az Alapítvány különösen nagy hangsúlyt fektet arra, hogy együttműködjön mindazokkal a szervezetekkel és intézményekkel, melyek felvállalt céljaik és feladataik megvalósításában aktívan részt vehetnek, akiknek tevékenysége hozzájárulhat ahhoz, hogy a Motivációhoz forduló egyén által felvetett probléma a lehető legteljesebben megoldódjon.

A szoros együttműködés, az egymásra épülő, egymást kiegészítő szolgáltatások láncja lehetővé teszi azt, hogy a megoldási lehetőség mindinkább közelítsen az egyén igényeihez és minél jobban lefedje az ő egyéni szükségleteit.

Jelenleg működő szolgáltatásaink az alábbiak:

Személyi Segítő Szolgálat

Működési hely:	1053 Budapest, Henszlmann I. u. 9. I/10.
Telefon:	317-34-31
Fax:	317-44-17
Szolgáltatási időszak:	munkanapokon H-P: 8-16 óra között
Szolgálatvezető:	Helmeczi Erika védőnő, egészségügyi menedzser

A működő egészségügyi és szociális intézményi ellátások mindegyike csak részben elégíti ki még azokat az alapvető igényeket is, amelyre egy súlyosan fogyatékos egyénnek szüksége van az egyenértékűbb életvitelhez. Az otthonukban élők számára még korlátozottabbak a lehetőségek, mert a működő szolgáltatások időtartama és formája nem a szükségletekhez igazodó, legkevesébb sem veszi figyelembe azokat az igényeket, amelyek a mindennapi élethez hozzátartoznak, úgymint az oktatás, művelődés, sportolás, rekreáció vagy a munkavégzés.

A családban élők esetén a fogyatékos személy ellátásának feladatát családon belül kell megoldani, ami tetemes anyagi hátránnyal és sokszor megoldhatatlan lelki terhekkel jár.

Mіндеzen problémákra, felmerült igényekre reagálva jött létre a Személyi Segítő Szolgálat.

A szolgálat eszmeisége

Az érintett személyek társadalmi beilleszkedésének segítése oly módon, hogy megszokott környezetükben élhessék aktív, alkotó – a jelenleginél jóval önállóbb életüket.

Személyi Segítő Szolgálat alapelve

Nem az igénybevevő helyett kell a feladatokat elvégezni, hanem vele közösen kialakított és megvalósított rend szerint, ehhez a Személyi Segítő Szolgálat megteremti a feltételeket és a fogyatékos egyén aktívan közreműködik a feladatok megvalósításában.

A szolgáltatást megvalósító személyek

Egészségügyi, vagy szociális középfokú végzettséggel rendelkező, lehetőleg érettségizett személyek, többen rendelkeznek szakápolói, illetve főiskolai képzettséggel.

Alapítványunk a feladathoz szükséges speciális ismeretek biztosítására tanfolyami képzést biztosított számukra, amely a magas szintű feladatellátáshoz elengedhetetlen tudást és készséget nyújtott.

A szolgáltatás célcsoportja

Egyedül, vagy családban élő, önmaga ellátására nem képes, súlyosan fogyatékos látás-, hallás-, mozgássérült vagy halmozottan fogyatékos személy. A korcsoportot tekintve elsőbbséget élveznek a fiatal, aktív korúak, de a szolgáltatás az idősebb korosztályok számára is igénybe vehető.

A jelenlegi ellátotti létszám: 45 fő, 1 fő segítő kb. 2-3 fő segítettet képes ellátni naponta.

A szolgáltatás elsősorban a főváros V., VI., XIII., XIV. kerületére terjed ki, de kivételes esetekben más körzetekben is nyújtunk ellátást.

Hogyan vehető igénybe a szolgáltatás?

A bejelentkezés történhet személyesen, vagy telefonon az igénybevevő részéről, a házi orvosok – szakorvosok javaslatára, különböző fogyatékossgal élőkkel foglalkozó szervezetek által és az önkormányzatok szervezeti egységeinek ajánlására (pl.: Gondozási Központ, Családsegítő Központ).

Az új kliensek bejelentkezésekor az indokoltság eldöntésére a Személyi Segítő Szolgálat vezetője hivatott, mégpedig úgy, hogy összeegyezteti a kliens kívánságait a szakemberi lehetőségekkel, az orvos véleményével, valamint a helyi önkormányzat gondozási központja képviselőjének véleményével.

Az általunk ellátott fogyatékos emberek maguk határozhatják meg azt a tevékenységet és időt, amit a saját ápolásuk és életvezetésük szerintük megkíván. Természetesen a segítőink nem

pótolhatják a hiányzó családtagokat, tevékenységük csak kiegészítő lehet.

Az orvos bekapcsolása az ellátandó tevékenység meghatározásában igen fontos, mert az ápolási munkákra csak ő adhat utasítást a segített fizikai és szellemi állapotára való tekintettel. A helyi önkormányzat szociális munkatársával egyeztetjük az általunk ellátott emberek szociális helyzetét, majd egyeztetjük az alapítvány és az önkormányzat Házigondozói Szolgálatával által ellátandó tevékenységeket. A kerületi vezető gondozónőkkel és a Gondozási Központok dolgozóival az együttműködés korrekt és készséges.

- A bejelentkezést követően a szolgálat vezetője személyesen felveszi a kapcsolatot a fogyatékos személlyel, tisztázza az igényeket, megvizsgálja a helyszínt, előzetes megállapodást köt az egyénnel.
- Ezt követően kijelöli a szolgálat az ellátásra alkalmas személyt és ha a segített kölcsönösen elfogadták egymást, kitölti a szükséges adatlapokat, felveszi a kapcsolatot az igénybevevő orvosával, vele egyezteti a gyakorlati teendők rá vonatkozó részét, majd a szolgálatvezetőt tájékoztatja a történetekről.
- Ekkor történik meg a szerződéskötés, amely kitér a feladatokra, az időtartamra, az ellátás kiterjedésére, valamint az egyén által fizetett térítési díjakra.
- Elkezdődik a szolgáltatás, melynek elvégzését az igénybevevő leigazolja, a szolgálatvezető a napi-heti és havi elszámolásokat nyilvántartásban vezeti.
- Az igényekben, vagy az állapotban történő bármilyen változást a szolgáltatást végző munkatárs, vagy az igénybevevő jelzi a szolgálatvezetőnek, aki a szükségletekhez igazítja a feltételeket.

A szolgálat által lehetőség nyílik

az egyénnek:

- az önállóbb életre, nagyobb életviteli szabadságra
- szakszerű, személyre szabott ellátásra
- az intézményi elhelyezés vagy kórházi elhelyezés elkerülésére

a családtagoknak:

- terheik csökkentésére
- munkába állásra, ezáltal anyagi helyzetük javítására

Szolgáltatási tevékenységek

A szolgáltatás magában foglalja a szakápolói, gondozási, személyi segítő tevékenységeket, elősegítve általuk az egyén állapotának szinten tartását, esetleges javítását.

A Személyi Segítő Szolgálatban dolgozók mindegyike rendelkezik a szakma által megkívánt végzettséggel.

A szakápolási tevékenységünket 45037/1/1997. sz. engedély alapján, a gondozási és családsegítési feladatok ellátását 78090/2/1997 sz. engedély alapján végezzük. A működés központja alapítványunk telephelye. Az irodai tevékenység infrastruktúrája biztosított (számítógép, fénymásoló, nyomtató), a kommunikáció lehetőségére 2 fővonal áll rendelkezésünkre. A területen dolgozó személyi segítők mindegyike főállású alkalmazott, mindenki rendelkezik erkölcsi bizonyítvánnyal.

1. Ápolási feladatok

Önmaga ellátására nem képes, vagy súlyosan fogyatékos emberek állapotából adódó egészségügyi ellátások

- a. az állapotukból adódó járulékos betegségek ellátása
- b. szükség esetén akut problémák ellátása
- c. prevenció: akut problémák kialakulásának megelőzése, állapotromlás megakadályozása
- d. rehabilitáció: állapot szinten tartása vagy javítása, új képességek, tudások megszerzésének elősegítése

Egészségügyi tevékenységek felsorolása:

– sebellátás	– fürdetés	– vérnyomásmérés
– katéterezés	– kéz- és lábápolás	– lázcsillapítás
– decubitus kezelése	– hajápolás	– mosdatás
– gyógyszerelés	– mozgatás,	– tisztába tétel
– injekció beadása	tornáztatás, kiültetés	– öltöztetés
	– beöntés	

Prevenió: A segítettel történő mindennapos, hosszantartó együttlét a segítő számára lehetővé teszi, hogy a legkisebb állapotváltozást is észlelje, probléma esetén azt azonnal jelezze a megfelelő szakembernek és az egyéb betegségek elkerülésére tanácsot adjon. A szoros kapcsolattartás lehetővé teszi az időbeni problémaérezést, ami által elkerülhetővé válik a kórházi gyógykezelés. A segítő jól ismeri segítettje alapállapotát és az ebből adódó speciális ellátási feladatokat, így személyre szabott, szakszerű ellátást tud biztosítani számára, akut esetekben is. Ezzel megakadályozható súlyosabb betegség kialakulása, lerövidíthető a gyógyulás ideje.

Rehabilitáció:

- Oktatásban, foglalkoztatásban való részvétel lehetőségének biztosítása
- Az önálló életvitelhez szükséges ismeretek elsajátítása, a személyre szóló testközeli és –távoli gyógyászati segédeszközök használata, akadálymentes lakókörnyezet kialakítása.
- Állapot szinten tartása
- Állapot esetleges javítása

Az egészségügyi feladatok ellátását szakápoló, valamint általános ápolói képesítéssel rendelkező dolgozó végzi, tevékenységüket segíti egy gyógymasszőr és konduktor. A segítők közül egyik munkatársunk úszóoktatói tanfolyam képzésében vett részt, ezzel is segítve ellátottjaink széleskörű rehabilitációját. Az Országos Orvosi Rehabilitációs Intézettel kötött együttműködési megállapodás értelmében segítettjeink számára egy rövid és hosszútávú rehabilitációs tervet dolgoztattunk ki az intézet szakembereivel. A rehabilitációs terv megvalósítását biztosítja, hogy a szakemberek folyamatosan nyomon kísérik a program menetét és az induláskor betanították a segítőt azokra a mozgásfolyamatokra, amelyek segítségükkel is elvégezhetőek.

Rehabilitációs programtervet dolgoztunk ki annak érdekében, hogy minél több segítettnek hosszú időn keresztül biztosított legyen az állapot szinten tartása vagy javítása. Azoknak a személyeknek a számára, akiknek állapota ezt lehetővé teszi, lehetőséget biztosít egy magasabb állapotszint eléréséhez, náluk a program végső célja akár a munkavállalás feltételeinek megteremtése.

A rehabilitációs programterv tartalmazza a szakemberek által meghatározott környezeti feltételek kialakítását, a mindennapok során gyakorolható mozgássorokat, az egyén állapotát, illetve tevékenységét segítő segédeszközöket és a legalább negyedévenkénti állapotfelmérést.

2. Szociális (részben egészségügyi) gondozási feladatok:

– étkeztetés	– mosás–vasalás	– gyógyszer felíratás, kiváltás
– ebédhordás	– ágyneműcsere	– bevásárlás a segített nélkül
– főzés		– ügyintézés a segített nélkül
– mosogatás		
– takarítás		

3. Személyi segítség:

- bevásárlás a segítetttel
- intézménybe kísérés, intézményen belüli folyamatos segítségnyújtás (oktatási, foglalkoztatási, fejlesztő)
- ügyintézés a segítetttel
- sétáltatás, levegőztetés
- kulturális, művelődési, sportolási lehetőségre való elkísérés
- felolvasás

Ezen feladatok ellátásában a nem szakirányú képzettségű dolgozók is részt vesznek.

Kapcsolattartás a kliensekkel

A kapcsolattartás célja:

- idő- és tevékenységszabályozás
- a szerződéstől eltérő kérések egyeztetése
- a munka megfelelőségének ellenőrzése
- esetleges konfliktusok kezelése
- az Alapítvány egyéb tevékenységeinek igénybevétele

A napi munkafolyamat során a kapcsolattartás történhet:

- telefonon keresztül,
- a segítőn keresztül,
- az orvoson és más szakemberen keresztül.

A szolgálat munkarendje

A Személyi Segítő Szolgálat segítettjei részére munkanapokon, általában 8 és 16 óra között biztosítja az ellátást. Szabandapokon, vasár- és ünnepnapokon a kliensnek kell megoldania az ellátását.

Adminisztrációs eszközök

A Személyi Segítő Szolgálatban alkalmazott **adminisztrációs eszközök** a következők:

- adatlap a segítetttről
- munkanapló
- heti időbeosztás
- havi összesítő
- ellátási adatlap
- szakápolási elrendelőlap
- FIM teszt, ADL teszt
- gyógymasször kezelési adatlapja
- szociális munkás által vezetett esetkezelési adatlapok
- jövedelemnyilatkozat
- ellátási szerződés

Az adatlapot a segítő tölti ki a segített által rendelkezésre bocsátott személyes dokumentációból. Ezt az adatlapot egyszer a felvételnél és 1 példányban tölti ki munkája során a segítő, majd átadja a Szolgálat vezetőjének, aki egy meghatározott helyen gyűjti össze ezeket az adatlapokat. Az adatlapot a Motiváció Alapítvány irodájában őrizzük, a megfelelő adatvédelmi előírásoknak megfelelően.

A munkanaplót a segítő tölti ki minden munkanap során, majd az elvégzett munka után aláírja segítettjével, aki ezzel igazolja a munka teljesítését.

A hónap végén ezt a munkanaplót köteles átadni a Személyi Segítő Szolgálat vezetőjének. A munkanapló megírása úgy történik, hogy a személyes adatokon és a dátumokon kívül még a megfelelő kódszámok kerülnek az egyes rublikákba. Ezek a kódszámok az elvégzett tevékenységet

jelölik.

A heti időbeosztást a segítő tölti ki. Ez az adott héten elvégzendő munka helyét és idejét jelöli. Ennek kitöltése a munka folyamatos szervezésével kapcsolatosan fontos, ezért kitöltése után a Személyi Segítő Szolgálat vezetőjének átadja minden pénteken.

A havi összesítőt a munkanapló adataival összegezve, azzal megegyezve kell kitölteni a személyi segítőnek, majd a hónap végén köteles átadni a Személyi Segítő Szolgálat vezetőjének.

Az ellátási adatlapot a személyi segítő tölti ki az első adatfelvétel alkalmával. Ez az adatlap abban különbözik az előző adatlaptól, hogy nemcsak a személyi segítő napi munkáját rögzíti, hanem a más szervezetek és családtagok tevékenységéről is képet nyerhetünk.

A szakápolási lapot a segített házi, vagy szakorvosa tölti ki, és ezen a lapon a státusz rögzítése mellett utasítást ad az elvégzendő szakápolási tevékenységekre.

A "FIM" és az "ADL" tesztek kitöltése után képet kaphatunk a segített mindennapi élettevékenységét érintő képességekről. A tesztek a további rehabilitációs munkák során összehasonlítási alapként szolgálnak.

A gyógymasször ezen a lapon rögzíti a masszázskézelések időpontját, milyenségét, az általános állapotot.

A szociális munkás által vezetett esetkezelési adatlap a felmerülő szociális problémák rögzítésére szolgál, tartalmaz minden olyan adatot, felmérést és ténykedést, amelyet a szociális munkás az ügy megoldása érdekében nyilvántart és végrehajt.

A segített tölti ki a jövedelemnyilatkozatot, mely alapján az ellátási szerződés térítési díja kerül megállapításra.

A Szolgálat beindításától kezdve az ellátás ingyenes volt. 2001-ben került bevezetésre a térítési díj, ennek összege függ az igényelt szolgáltatás időtartamától és az igénybevevő jövedelmi helyzetétől.

2001-ben alkalmazott térítési díjak

Jövedelem	Térítési díj / óra
18.310.- Ft-ig	Ingyenes
18.311 – 23.310.- Ft-ig	50.- Ft
23.311 – 28.310.- Ft-ig	100.- Ft
28.311 – 33.310.- Ft-ig	150.- Ft
33.311 – 38.310.- Ft-ig	200.- Ft
38.311 – 43.310.- Ft-ig	250.- Ft
43.311 – 48.310.- Ft-ig	300.- Ft
48.311 – 53.310.- Ft-ig	350.- Ft
53.311.- Ft-tól	400.- Ft

Szállító Szolgálat

Működési hely:	1053 Budapest, Henszlmann I. u. 9. I/10.
Telefon:	317-34-31
Fax:	317-44-17
Szolgáltatási időszak:	munkanapokon H-P: 8-16 óra között
Szolgálatvezető:	Helmeczi Erika védőnő, egészségügyi menedzser

1992 óta működik a szolgálat – jelenleg 1 db Toyota Hiace mikrobuszal – a főváros területén, főleg munkanapokon, munkaidőben, de igény szerint – a gépkocsivezető külön vállalása szerint – hétvégén is.

A fuvarigényt 3 nappal előbb kell jelezni a Személyi Segítő Szolgálat vezetőjének. Ő végzi a diszpécseri feladatokat, adja ki a gépkocsivezetőnek a megrendelést az egyeztetett igények figyelembevételével. Az Ő feladata az igények rangsorolása, az útvonalak leghatékonyabb koordinálása. Feladata még a folyamatos kapcsolattartás a gépkocsivezetővel és a szállítást igénybevevőkkel, változás esetén az azonnali korrigálás.

A szállítási szolgáltatás költségéhez az igénybevevőnek hozzá kell járulni (100.- Ft/km), amely csak az indulási ponttól a célpontig terjedő távolságra vonatkozik. Kiállási pénzt nem számolunk fel.

Az igénylő szociális helyzetének figyelembevételével a hozzájárulás összegét csökkentjük, vagy elengedjük indokolt esetben. A hétfégi szállítást igénybevevőnél 50%-al emelt tarifát számítunk fel.

Az igények figyelembevételének sorrendje:

1. A rendszeresen jelentkező igények, iskolába, munkába, gyógykezelésre történő eljutás előnyt élvez.
2. A mindennapi életvitelt segítő szolgáltatások igénybevételéhez az eljutás segítése pl.: orvoshoz, gyógytornára, szakrendelésre, kezelésre, de ide tartozik a fürdőbe, fodrászhoz, könyvtárba, nagybevásárlásra, stb. szállítás is, vagy a távolabbi intézmény esetén az ügyintézés lebonyolításának segítése.
3. A szűk kapacitás miatt csak ezután elégítjük ki azokat az igényeket, amelyek a rekreáció körébe tartoznak. Ez nem értékítélet, csak a szűkös források miatti kényszerűség. Hasonlóan kell eljárunk pl. a rokoni, baráti, vagy temetőlátogatás esetén is.

Természetesen, ha van szabad kapacitásunk és az igénylőnek a kevésbé zsúfolt időszak is megfelelő, akkor bármilyen szállítási igényt is segítünk kielégíteni.

Jellemző, hogy a szállítási igények messze meghaladják a lehetőségeket.

Az Akadálymentes Környezetért Program

Működési hely:	1053 Budapest, Henszlmann I. u. 9. I/10.
Telefon:	317-44-17
Fax:	317-44-17
Szolgáltatási időszak:	munkanapokon H-P: 9-15 óra között
Program koordinátor:	Szabó Darinka

Bevezető

Az embert körülvevő világ a természetes és épített környezeti elemekből tevődik össze. A megfelelően kialakított épített környezet megteremtése, védelme szerves részét képezi a megfelelően értelmezett környezetvédelemnek. Az épített környezet célja és funkciója, hogy használói számára biztosítsa a mind teljesebb komfortot és mindenki számára a hozzáférhetőséget, bejárhatóságot. Az akadálymentes környezet fogalmába szorosan beletartozik az építészet minden válfaja, az utak, terek, az alul-, és felüljáró, az épületek belső kialakítása és közvetlen környezete az épületek megközelíthetősége. A fogyatékos emberek széles rétegét zárja ki a nem megfelelően kialakított épített környezet, az akadálymentesség hiánya.

Nemzetközi statisztikák szerint a lakosság 10-15 százaléka fogyatékos, ezen belül is igen jelentős a mozgássérültek száma. A köztudatban az akadálymentességet a mozgássérültekkel hozzák csak összefüggésbe, annak ellenére, hogy a más fogyatékos csoporthoz tartozók (látás- és hallássérültek) számára is hasonlóan hangsúlyos probléma, bár nem annyira látványos.

A fogyatékos emberek a társadalom integráns részei, igényeik azonosak a társadalom más tagjaival. Napi teendők ellátásán túl számukra is fontos, hogy tanuljanak, dolgozzanak, utazzanak, élményeket gyűjtsenek, városokat, épületeket, szép tájakat ismerhessenek meg, hogy "egészséges" társaikhoz hasonló lehetőségük legyen azonos színvonalú kapcsolódásra. Ezen emberi jogok és természetes igények kielégítése csak úgy valósulhat meg, ha az épített környezet alkalmas fogadásukra, megfelelően kialakított akadálymentes épületek, közlekedési eszközök és utak segítik mindennapjaikat. A világ számos országában ezt már felismerték: a fogyatékos csoportok igényeire egyrészt úgy válaszoltak, hogy akadálymentessé tették fogadásuk körülményeit, másrészt széleskörű tájékoztatást nyújtanak a lehetőségekről.

Magyarországon számos jogszabály – 1998. évi XXVI törvény A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról; 100/1999 (XII.10) Ogy. határozat Az országos fogyatékosügyi programról; 1997. évi LXXVIII. törvény Az épített környezet alakításáról; 253/1997. (XII.20.) kormányrendelet Az országos településrendezési és építési követelményekről –, műszaki előírás foglalkozik a kéredekkörrel a közhasznú építményeket illetően és teremti meg a jogi hátterét az akadálymentes környezet megvalósulásának. Közhasznúnak minősíthetők azok az építmények vagy építményrészek, melyeknek a használata – rendeltetésük alapján – senki számára nem korlátozott vagy korlátozható. Ebbe a körbe kell sorolni az országos, területi, település vagy településrész szintű ellátást nyújtó alap-, közép-, felsőszintű oktatás építményeit, az egészségvédelmi, gyógyító, szociális rendeltetésű építményeket, a kulturális, művelődési, sport és szabadidős célú építményeket, a vallásgyakorlás építményeit, a pénzügyeket stb. Úgyanúgy ebbe a körbe tartozóknak kell tekinteni azokat az építményeket, építményrészeket, amelyek használata – rendeltetésül alapján – meghatározott esetekben kötelező, illetve nem választható meg, például az önkormányzatok, a hatóságok, a közigazgatás, az igazságszolgáltatás céljaira szolgáló építmények.

A hazai jó kezdeményezések és gyakorlatok ellenére az akadálymentes környezettel kapcsolatos problémák nap, mint nap tetten érhetők csaknem minden területen.

A jellemző hibák között szerepelnek a szűk ajtók, a nyitás iránya, a mosdó magassága, a WC-k és fürdők kialakítása, a liftek mérete, a nyomógombok fajtája, hangosbemondás vagy olvasható információ hiánya, a szintkülönbségek áthidalása. A példából is kitűnik, apró figyelemmel, szaktanácsadás igénybe vételével meg lehet találni a korrekt, nem igazán pénzfüggő megoldásokat.

Másik jellemző gond, hogy megfelelően akadálymentessé kialakított egységekről sincs az esetek többségében szakszerű, hiteles tájékoztatás, információ.

A program rövid ismertetése

A program célja a megbízó tulajdonában lévő közforgalmú intézmények felmérése, javaslatétel, illetve a tervdokumentációk véleményezése az akadálymentes környezet előírásainak, szempontjainak figyelembe vételével.

Hosszú évek gyakorlati tapasztalata alapján alakítottuk ki azt a felmérési és javaslatételi technikát, amely képes az egyes épületek speciális lehetőségeit és problémáit rögzíteni, és amelynek segítségével hiteles információk nyerhetők a felmérendő objektumokról. A felmérés során vizsgáljuk az objektum(ok) megközelíthetőségét (amelybe beletartozik a tömegközlekedés megállóhelye és az épület közötti útvonal, a parkolás, és a parkoló és az épület bejárata közötti közlekedés vizsgálata) is. Az intézmény bejárhatóságának elemzése magában foglalja a bejárat, továbbá az épület belső tereinek, az épületen belüli közlekedés felmérését.

A kialakított módszer segítségével készített javaslattevével nem csak a törvény előírásainak teljesítése biztosítható, de a megrendelő igényeit, illetve pénzügyi lehetőségeit figyelembe vevő legolcsóbb megoldás is megtervezhető, kialakítható. A javaslatban leírtak a megvalósítás tervezését és ütemezését is lehetővé teszik. A megrendelő a javaslat birtokában felállíthatja saját fontossági sorrendjét, melynek birtokában elkészíthetők az akadálymentes környezet kialakításának rövid-, közép-, és hosszútávú tervei, a költségvetésben meghatározhatók a szükséges források, eszközök.

A program keretében lehetőség nyílik a megrendelő által elkészített tervek véleményezésére, az építési engedély kiadását elősegítő szakvélemények kiadására.

A program részletes leírása

1. Szempontrendszer és adatlapok összeállítása.

A nagyobb forgalmú és a mindennapi életvitel során igénybe vehető objektumok felmérését elősegítő szempontrendszer összeállítása, a könnyebb megértés érdekében ábrás kiegészítéssel.

A szempontrendszer figyelembevételével az adatlap összeállítása, amely magába foglalja a látás-, hallás-, mozgássérült emberek környezeti igényeit, és kiterjed az objektum megközelítésére, parkolási lehetőségre, bejáratra, épületen belüli bejárhatóságra és az épületben lévő helységek használhatóságára. Az adatlapok kitöltése a szempontrendszerbe meghatározott előírások szerinti értékek alapján (pl.: ajtó belső méret, rámpaszög, folyosóméret, stb.) és szövegesen történik.

2. Címlista összeállítása a megrendelő igényei szerint

3. Felmérés

A szempontrendszer és az adatlap segítségével történik. Az objektum felmérése épületenként, emeletenként, több épületegyüttes esetén (pl.: kórház) egyaránt minden épülete és annak emeletei.

4. Feldolgozás

A felmérőlapokon szereplő információk számítógépes adatrögzítése rajzokkal, tervrajzokkal együtt.

5. Értékelés–minősítés

A felmérések szöveges leírása alapján.

6. A szakmai anyag formába öntése, kinyomtatása

7. Az objektumokhoz javaslattevé készítése

8. A megrendelő által kiválasztott objektumok előzetes tervdokumentációjának elkészítése

9. Igény esetén a tervek megvalósulásának nyomon követése

10. A programban résztvevők koordinációja, a megvalósulás feltételeinek biztosítása

A megvalósítás időtartama

Címlista, összeállítás–felmérés:

- Objektumszámtól függően maximum 2 hónap
- Feldolgozás – értékelés – minősítés maximum 2 hónap
- Javaslatkészítés maximum 1 hónap
- Dokumentáció elkészítése 1 hét

A program időigénye: maximum 5 hónap

Így a megvalósítás várható időpontja, a szerződést követő 5. hónap.

Kiadványaink:

- 1996. Budapesti Városkalauz
4 kötet: Egészségügyi és szociális intézmények
Oktatási és művelődési intézmények
Közintézmények
Szolgáltatók
- 1996. Akadálymentesen épített környezet sorozat I. kötete Ajánlatok kereskedelmi egységek bejáratának és belső tereinek kialakításához
- 1998. Akadálymentes környezet Építészeti tervezési segédlet CD-ROM
- 1999. Hogyan segítsük sérült embertársainak

Alapítványi referenciák az akadálymentes környezettel kapcsolatban

Önkormányzatok tulajdonában lévő oktatási, egészségügyi, szociális és egyéb intézmények:

I. kerület:	34 db felmért intézmény
II. kerület:	93 db felmért intézmény
VII. kerület:	54 db felmért intézmény
VIII. kerület:	52 db felmért intézmény
XII. kerület:	82 db felmért intézmény
XIII. kerület:	100 db felmért intézmény
XX. kerület:	4 db felmért intézmény
Fővárosi Önkormányzat:	124 db felmért intézmény

A Fővárosi Önkormányzat intézményére az illetékes ügyosztály vezetők számára képzést biztosítottunk, amelynek eredményeként önfelmérést végeztek. A felmérések eredményeinek összeállítását, értékelését, piktogramos minősítést a Motiváció Mozgássérülteket Segítő Alapítványa végezte el.

Minisztériumok:

Ifjúsági és Sportminisztérium és a hozzá tartozó Mobilitás Ifjúsági Irodák, illetve sportlétesítmények.

A Belügyminisztérium intézményeire az illetékes ügyosztály vezetők számára képzést biztosítottunk, amelynek eredményeként önfelmérést végeztek.

Külön kérésre felmérést végeztünk Nyírbátor Határőrizeti kirendeltségén, ahol 11 épületet mértünk fel.

Egyéb:

- Zánkai volt Úttörőtábor
- Velencei Vízisportegyesület
- Oktatási Központ – Biztonságvédelmi és Számítástechnikai Szakközépiskola
- Színek Világa Magánóvoda
- Heves Megyei Önkormányzat Tardosi Ifjúsági és Sporttábor

Oktatási és művelődési intézmények:

- 1997: Magyar Kultúra Alapítvány
STOA Magas és Mélyépítő Mérnöki Szolgáltató Kft.
Eötvös Loránd Tudományi Egyetem Szociálpolitikai Tanszék
Országos Idegennyelvű Könyvtár
Budapesti Műszaki Egyetem
Magyar Nemzeti Múzeum
SOTE Bőr és Nemikórtani Klinika
SOTE Műszaki Főosztály
Iparművészeti Múzeum
- 1998: Eötvös Lóránd Tudományi Egyetem Ajtósi Dürer sori K épület
Janus Pannonius Tudományi Egyetem
Országos Idegennyelvű Könyvtár
- 2000: Budapesti Műszaki Főiskola
Oktatási Minisztérium Jóléti Szociális Intézmények
Budapesti Gazdasági Főiskola Kereskedelmi Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Főiskolai Kar
Műemlékek Állami Gondnoksága
Országos Széchenyi Könyvtár
- 2001: Eötvös Loránd Tudományi Egyetem Bölcsészettudományi Kar
Műemlékek Állami Gondnoksága (Füzerradványi kastély)
Budapesti Műszaki Főiskola Kandó Kálmán Kollégium
Országos Információs Központ és Könyvtár
Szent István Egyetem Ybl Miklós Műszaki Főiskolai Kar
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem (Z épület)
Magyar Országos Levéltár
Néprajzi Múzeum

A Fogyatékosok Esélye Közalapítvány által elnyert pályázat:

"Akadálymentesítési célú felmérések dokumentációjának kidolgozása és egy részmintán történő bemutatása" címmel.

FFRISS – Fogyatékos Fiatalok Re/Integrációját Segítő Szolgálat

Működési hely: 1053 Budapest, Henszlmann I. u. 9. I/10.
Telefon: 317-44-17
Fax: 317-44-17
Szolgáltatási időszak: munkanapokon H–P: 9–15 óra között
Szolgálatvezető: Botta Ádám

Legújabb szolgáltatásunk tevékenysége szorosan kapcsolódik az Információs Iroda munkájához. Célzott információs szolgáltatást biztosítunk fogyatékos fiatalok részére integrált oktatási, sportolási, szabadidős, turisztikai lehetőségekkel kapcsolatban. A szolgálat keretében programokat, tréningeket is szervezünk. Célunk, hogy a célcsoportba tartozó fiataloknak segítsünk helyzetük feldolgozásában és támogassuk integrációjukat, reintegrációjukat a kortárs közösségekbe.

A FFRISS telefonon, e-mail-en, illetve fogadási időben személyesen áll az ügyfelek rendelkezésére.

A telefonon és e-mail-en jelentkező ügyfelekről a személyes adatok nélkül, a személyesen megjelenőkről névvel, címmel, telefonnal nyilvántartó lapot töltünk ki.

A szolgálat tevékenységei a következők

Ügyfélszolgálat

- *Információadás* az adatbankban szereplő adatok alapján minden, fiatalokat érintő témában – kivéve a munkahely-keresést és a szociális, jogi kérdéseket, amikor is a munkaközvetítő és tanácsadó irodába, a személyi segítség-szolgálatához, illetve az alapítvány jogászához irányítjuk az érdeklődőt.

Programajánlás az aktuális budapesti programlehetőségek közül, olyan helyek, intézmények, amelyek akadálymentes, ahol segítőkész a hozzáállás.

Információ irodalmi művek, tankönyvek, stb. fellelhetőségi helyéről, amelyek vakok számára hozzáférhetőek és olvashatóak.

- *Tanácsadás* azoknak, akik nem konkrét kérdéssel fordulnak a szolgálatához, hanem általában érdeklődnek, még nem biztosak benne, hogy milyen lehetőségek érdeklik őket. Ha lelki problémák merülnek fel, úgy próbálunk segíteni, hogy az alapítvány pszichológusát ajánljuk.

Adatbank-gondozás

- *Adatgyűjtés.* Azoknak az ifjúsági programoknak és lehetőségeknek a gyűjtése, amelyeknél figyelemmel vannak a sérült emberek igényeire is. (Akadálymentes környezet, be- és kikísérés, "vendéglátói" hozzáállás.)
- *Kapcsolatépítés* egyrészt az általunk ajánlható lehetőségek, intézmények folyamatos feltérképezése, ellenőrzése, másrészt a FFRISS-szolgáltatások hírének rendszeres eljuttatására a fogyatékos fiatalokhoz.

Induló adatbankunk 260 rekordot tartalmaz. A gyűjtési témakörök a következők: fogyatékos fiatalokat segítő hivatalok, külföldi szervezetek; fogyatékos fiatalokat segítő egyesületek; mozgássérült fiatalok elérhetőségi helyei; vak, siket fiatalok elérhetőségi helyei; értelmi fogyatékos fiatalok otthonai; értelmi fogyatékos fiatalok napközi otthonai; fogyatékosok sportszervezetei; sérültek az interneten; ifjúsági irodák, szervezetek; iskolai rendszerű oktatási lehetőségek sérülteknek is; OKJ-s szakmatanulási lehetőségek sérülteknek is; szabadidős tanfolyamok sérülteknek is; akadálymentes kulturális intézmények; sportolási lehetőségek sérülteknek is; budapesti akadálymentes turisztikai lehetőségek; vidéki akadálymentes turisztikai lehetőségek; külföldi utazási lehetőségek sérülteknek is; egyéb (szociális, orvosi, vállalkozási, ügyvédi segítség).

Az összegyűjtött adatok a szakkönyvtárunkban szereplő adattárakból, az alapítvány címgyűjtéseiből és személyes információkból (ismeretségek, Pepsi-sziget, BMIK-tanfolyambörze) származnak.

Irodalomfigyelés látássérülteknek

Elkezdjük gyűjteni a látássérültek számára elérhető irodalmi anyagok lelőhelyeit (hangoskönyvtárak, Braille–könyvtár, internetes könyvtárak, magángyűjtemények) és címlistáit. Ezzel szeretnénk segítséget nyújtani a vak és gyengénlátó gyermekeknek és fiataloknak abban, hogy a tanulmányaikhoz szükséges művek elérhetőségéről információt kapjanak.

Felvettük a kapcsolatot két számítógépes magángyűjtemény tulajdonosával, akik gyűjteményeiket közkinccsé kívánják tenni alapítványunk közreműködésével.

Programszervezés

- *Programok, fórumok* szervezése a "törzsközönségünk" számára egyrészt az ismereteik bővítésére az esélyegyenlőség, önálló életvitel terén, másrészt a szolgálat működésével szembeni elvárásaik, újabb igényeik megismerésére.
- *Közös programok, tevékenységek* más intézményekkel, ifjúsági szervezetekkel a hozzánk forduló fogyatékos fiatalok bevonásával. Eddig két ilyen programot készítettünk elő: Közös képzési programot tervezünk a Kapocs Ifjúsági Önszolgálattal, amely sérült fiatalok számára önkéntes munkát ajánl. Felvettük a kapcsolatot a Magyar Adatbázisforgalmazók Egyesületével, amely együttműködő szervezetet keres mozgássérültek webmesteri és gyengénlátók internethasználói díjmentes, OKJ-s távoktatásának szervezéséhez. Szeretnénk érdeklődő fiatalokból egy csoportot toborozni ehhez a képzéshez.

Ifjúsági szolgálatunk tevékenységét szeretnénk minden olyan fórumon bemutatni, ahol fogyatékos fiatalok megfordulnak és a fogyatékosoknak, illetve fiataloknak szóló folyóiratokban is szeretnénk bemutatkozni.

A Motiváció honlapján a jövőben hozzáférhetővé váló adatbázisunkhoz a FFRISS adatbankja is mindenki számára elérhetően fog kapcsolódni.

Munkaközvetítő és Tanácsadó Szolgálat

Működési hely:	1053 Budapest, Henszlmán I. u. 9. fszt. 3.
Telefon:	317-84-38
Fax:	318-99-20
Szolgáltatási időszak:	munkanapokon H-P: 8-16 óra között
Szolgáltatvezető:	Szûcs Katalin pszichológus, pedagógus

A megváltozott munkaképességû munkavállalók problémái igen sokrétûek. Szolgáltatásaink tervezésénél figyelembe kellett vennünk, hogy a hozzánk forduló ügyfeleknek speciális tanácsadásra és segítségre van szükségük. Ezeknek az embereknek nem csak a munkavállalási, hanem az életkörülményeikbõl következõ életvezetési és társadalmi beilleszkedési problémákkal is meg kell küzdeniük. Ez megkívánja minden egyes tanácsadónktól, de már a recepción tevékenykedõ munkatársaktól is a probléma összetettségének felismerését és annak komplex kezelését. A speciális tanácsadásokban, mint például a munkatanácsadás vagy pályatanácsadás, stb. csak úgy tudunk eredményt elérni, ha figyelembe vesszük a hozzánk forduló személy egyedi szociális, egészségügyi körülményeit és mentális képességeit is. Ez a figyelembevétel szükségessé teszi az egyes tanácsadók közötti folytonos és közvetlen kommunikációt, mely csak team-munka keretein belül valósítható meg. Így a különbözõ tanácsadási formák nem külön-külön érvényesülnek, hanem szervesen egymáshoz kapcsolódva jelenítik meg az esetkezelés komplexitását.

Az eset kezelése nem csak az egyén munkavállalási problémájának kezelését jelenti, hanem a közvetlen környezetében élõk és a probléma által érintett minden ember által kialakított rendszer diszfunkciójának kezelését is. Ebben a rendszerben benne rejlik az az erõforrás is, amely elõsegíti az egyén társadalmi és munkaerõpiaci reintegrációját.

A szolgáltatások mindegyike messzemenõen igazodik az egyén szükségleteihez, de elvárható feltételnek tartja az igénybevevõ személytõl lehetõségeihez képest a legteljesebb aktivitást. Tevékenységünk ezen alapelvek mentén valósul meg, a felek egyenrangúsága mellett szerzõdéses viszony keretében. A szerzõdés a két fél egymástól elvárható igényeit, kötelezettségeit, jogait rögzíti. Az alapítványunk által mûködtetett szolgáltatások mindegyike modellértékû, Magyarországon egyedülálló kezdeményezés. A modellértékûséghez szorosan hozzátartozik nemcsak a kidolgozott és átvehetõ módszertan, hanem a teljeskörû adminisztrációs rend, a naprakész és nyomkövethetõ dokumentációs rendszer is, valamint a finanszírozáshoz szükséges értékelési és mérési módszerek is.

Munkaközvetítõ irodánk 1993 óta mûködik szoros kapcsolatban a Fõvárosi Munkaügyi Központtal, 2001 májusától kezdve pedig a 30/2000 GM rendelet elõírásai szerint állunk szerzõdéses viszonyban.

A munkaerõpiaci szolgáltatáshoz szervesen hozzátartozik, hogy ne csak a munkavállalókat, hanem a munkaadókat is segítsük a megváltozott munkaképességû emberek foglalkoztatása kapcsán felmerülõ problémák megoldásában. Külön a munkaadókat célozza a helyi foglalkoztatási tanácsadás, melynek során lehet kialakítani a megfelelõ munkaadói attitûdõt, valamint korrigálhatók a már rögzült negatív sztereotípiák, mely folyamatok következtében pozitív irányban változtatható a munkahelyi kultúra az egészségkárosodott munkavállalók teljes be-, illetve elfogadása elõsegítésének érdekében. A munkaadók számára biztosítjuk a megváltozott munkaképességû munkavállalók foglalkoztatásáról szóló jogszabályi feltételek gyûjteményét és kapcsolatot építünk ki a munkavállalói szervezetekkel, valamint folyamatosan együttmûködünk a szakmai kamarákkal.

A Munkaközvetítõ és Tanácsadó szolgálat szolgáltatásai ingyenesek, azokat igénybe veheti minden Budapesten, illetve az agglomerációban élõ megváltozott munkaképességû munkavállaló, valamint az õket foglalkoztatni szándékozó munkaadók. A szolgáltatások igénybevételének feltétele az együttmûködés vállalása és a megváltozott munkaképességet igazoló iratok bemutatása a munkavállalók részérõl.

A szolgáltatások köre

Általános kapcsolatfelvétel az ügyféllel (receptió)

A munkaerőpiaci szolgáltatásaink igénybevételének alapvető feltétele, hogy a receptióba bejelentkezzen az egyén.

Itt történik meg a kapcsolatfelvétel az egyénnel, majd megkapja mindazokat az információkat, melyek alapján eldöntheti, hogy igénybe kívánja-e venni irodánk szolgáltatásait.

A tájékoztatást követő pozitív döntés után az ügyfél kézhez kapja azokat a dokumentumokat, melyek kitöltésével, aláírásával kifejezi együttműködési szándékát és ezáltal szerződést köt az alapítvánnyal.

A receptió feladata az ügyfél dossziéjának előkészítése, sorszámmal történő ellátása és továbbítása a munkaerőpiaci és foglalkoztatási információs szolgáltatásba.

Munkaerőpiaci és foglalkoztatási információs szolgáltatás

a. munkaerőpiaci és foglalkoztatási információs szolgáltatás munkavállalóknak

Minden ügyfél, aki a receptióba bejelentkezett részt vesz ebben a szolgáltatásban. Az itt kapott általános tájékoztatás magában foglalja az aktuális munkaerőpiaci keresleti, állásajánlati, képzési lehetőségeket; a foglalkoztatást elősegítő támogatások és egyéb a foglalkoztatással összefüggő jogszabályok általános ismertetését; valamint cégekről, szervezetekről, intézményekről és az alapítvány egyéb szolgáltatásairól szóló információkat.

Az ügyfél a szolgáltatás során dönt arról, hogy a kapott információkat mérlegelve igénybe veszi-e az iroda által biztosított további szolgáltatások valamelyikét, vagy kilép a rendszerből, mert problémamegoldásához elegendő információt szerzett.

b. Foglalkoztatási tanácsadás munkaadóknak

A tanácsadás célcsoportja minden olyan gazdálkodó szervezet, intézmény, foglalkoztatást biztosító cég és személy, akiknek a munkaerőpiaci jelenléte biztosítja a foglalkoztatást és lehetőséget nyújt a szolgáltatásainkban résztvevő személyek munkaerőpiaci igényeinek kielégítésére.

A munkaadók számára olyan információnyújtás, amely eredményeként elérhető, hogy a célcsoport tagjainak foglalkoztatási helyzete javul.

A tanácsadás feladata a célcsoporttal szembeni munkaadói attitűd pozitív befolyásolása, széleskörű, szakszerű tájékoztatással és ismeretterjesztéssel, amely hozzájárulhat a célcsoport foglalkoztatási feszültségének oldásához. A foglalkoztatást elősegítő támogatások lehetőségeinek népszerűsítése és ennek eredményeként a munkaadók részéről történő minél nagyobb számú igénybevétel elősegítése is fontos feladata a szolgáltatásnak. A célcsoport foglalkoztatására, a munkakörülményekre és munkafeltételekkel összefüggő környezeti szükségletekre vonatkozó információk nyújtása és igény szerinti személyre szóló tanácsadás biztosítása, a valós foglalkoztatási feltételek, körülmények, helyszín felmérése is feladata a foglalkoztatási tanácsadásnak.

A foglalkoztatási tanácsadás keretében feltárt munkahelyekről, állásajánlatokról az információk csak általános jelleggel kerülnek felhasználásra a munkaerőpiaci és szolgáltatási fázisban (pl.: hány főt keresnek, milyen szakterületen).

Munkatanácsadás és pályatanácsadás

a. Munkatanácsadás

Az általános információk alapján az ügyfél – döntését követően – ehhez a szolgáltatáshoz kerül. A szolgáltatást a szociális munka szemlélete, elvei és a tanácsadói szakmai tudás alapozza meg, amelynek birtokában kerül sor az egyén munkavállalási motivációjának, képességének, készségeinek, adottságainak, munkavállalást akadályozó tényezőinek feltárására, a problémák megoldását segítő tervek kidolgozása, a problémák megoldása, megszüntetése és a sikeres munkavállalás érdekében. Mindezeket elősegíti célzott pszichológiai tesztek felvétele.

Lépései:

1. Első interjú:

- Az egyén munkavállalási motivációjának, munkakarrierjének, képzettségének, képességeinek, adottságainak, korábbi munkakapcsolatainak megismerése.
- Munkavállalását akadályozó egészségügyi, mentális okok és problémák feltárása.
- Életvitelével, életminőségével kapcsolatos információk, támogató, illetve gátló családi és egyéb kapcsolati rendszerének feltárása.
- Munkavállalással kapcsolatos elképzeléseinek, elvárásainak megismerése.

2. Tervkészítés

- A munkavállalást akadályozó tényezők megszüntetésére irányuló terv közös kialakítása, lépéseinek meghatározása, az elvégzendő feladatok megosztása a tanácsadó és a munkavállaló között, időhatárok–időpontok pontos megállapítása.

3. A terv végrehajtása.

- A munkavállalási motiváció erősítése, az egyértelmű döntés felé orientálás segítése.

b. Pályatanácsadás

A tanácsadói munkában feltárt akadályozó tényezők között szerepel gyakorta, hogy az ügyfél nem rendelkezik megfelelő pályaképpel, érdeklődése, képességei, személyiségi jegyei, adottságai nem igazodnak a munkaerőpiaci igényekhez és trendekhez.

A szolgáltatás célja az egyén számára képességeinek, képzettségeinek, adottságainak, elképzeléseinek megfelelően személyre szabott pályakép kialakítása, karrierterv elkészítése, további ezirányú lépések meghatározása pályaválasztás, pályamódosítás vagy képzési lehetőség felkutatásával.

A rendelkezésünkre álló kurzuskínálattal segítséget nyújtunk az optimális képzés megtalálásához, amely az FMK által támogatott nem iskolarendszerű, vagy iskolarendszerű képzést jelenti.

- Problémafeltárás: ha van, az eddigi pályaut tisztázása, az egyén érdeklődési körének, készségeinek, képességeinek, jellemző tulajdonságainak, munkakörnyezeti, pályae érdeklődési, intézménytípus iránti elvárásainak feltérképezése
- Problémameghatározás, összegzés
- Döntéshozatal
- Pályakép meghatározása és esetleg képzési terv készítése

Álláskeresési tanácsadás

A szolgáltatást azok az ügyfelek vehetik igénybe, akik az információnyújtást követően döntenek úgy, hogy ismereteik, tudásuk bővítése érdekében szükségük van a tanácsadás nyújtotta lehetőségekre, vagy más tanácsadási forma igénybevétele során derült fény az álláskeresési technikák hiányára.

A tanácsadást mindazon személyek részére biztosítjuk, akik megfelelő pályaképpel, munkavállalási szándékkal rendelkeznek, de nem társul mellé az a megfelelő készség, technika, tárgyi tudás, amely a sikeres munkavállaláshoz szükséges.

A célcsoport sajátosságait figyelembe véve ebben a szolgáltatásban csak egyénileg foglalkozunk az ügyfelekkel.

A tanácsadás feladata:

- A mozgósítható, fejleszhető belső értékek felszínre hozásával lehetővé tegyük a sikeres álláskeresést.
- A személyre szabott technikák átadásával, elsajátításával az eddigi tapasztalatok elemzésével, értékelésével az egyén reális önképének kialakításával, képességeinek, készségeinek, adottságainak ismeretében alkalmassá váljon az egyén az eredményesebb álláskeresésre.

Felhasználható önmenedzselési módszerek:

- Telefonálási technika
- Kommunikáció (verbális és nonverbális technikák)
- Öltözködéssel, külső megjelenéssel összefüggő ismeretek
- Nyílt és zárt munkaaajánlatok felkutatásának módszerei
- Saját kapcsolati rendszer, ismeretségi kör feltérképezésének, hasznosításának módszerei
- Az álláskeresés során szükséges dokumentumok megismertetése és elkészítése (pl. önéletrajz, bemutatkozó kártya, ajánlólevél stb.)
- Álláshelyek jellemzőinek feltárása, értékelése, minősítése, saját igényei figyelembevételével
- Felvételi beszélgetésre felkészítés (jövedelemalku, munkaszerződés)

Pszichológiai tanácsadás

A pszichológiai tanácsadás azokat az ügyfeleket érinti, akiknek a munkatanácsadásban felvett tesztek eredményeiről való beszélgetés segítségére lehet, és a továbbiakban közülük kerülnek ki azok az ügyfelek is, akiknek szükségük van a hosszantartó tanácsadásra.

A pszichológiai tanácsadás célja a munkavállalást gátló mentális, életvezetési, személyiségi problémák feltárása, amely beszélgetéssel és pszichodiagnosztikai vizsgálatokkal történik, eredményeként meghatározhatók az egyén továbblépésének alternatívái.

A munkaerőpiaci szolgáltatásba bevont személyek köre és létszáma

a, Az iroda szolgáltatásait igénybevevő személyek körének meghatározása

- Területi elv
 - A főváros területén élők
- Korosztály elv
 - Fiatal felnőtt, aktív korú (18–62 év)
- Egészségi állapot elv
 - Minden olyan egészségkárosodott, fogyatékos személy, aki egészségi állapota miatt munkaerőpiaci szempontból megváltozott munkaképességűnek minősül. Ebbe a kategóriába tartoznak a százalékosan meghatározott munkaképességűek 40 – 100%, a különböző rokkantsági fokozatba soroltak I–II–III csoportúak. A megváltozott munkaképességűek csoportján belül bármilyen betegségecsoportba tartozó egyén (pl.: belszervi, pszichiátriai, mozgás, légzőszervi, stb.), illetve a fogyatékosági csoportokon belül súlyosságtól függetlenül a hallás-, látás-, mozgássérültek, illetve az enyhe fokban mentálisan sérültek (debil).
- A munkaerőpiaci múltja szerinti elv
 - Pályakezdők
 - Pályamódosítók
 - Munkanélküliek
- Lakhatási elv
 - Intézményben, családban, egyedül élő, vagy hajléktalan
- Közreműködői elv
 - A fenti célcsoportok tagjai, akik vállalják az alapítvánnyal az együttműködést, a szolgáltatás igénybevételét meghatározó feltételeket és az aktív részvételt a tanácsadói terv megvalósításában

Becsült adatok szerint a szolgáltatás célcsoportjának létszáma a fővárosban 60.000 – 70.000 fő. Az elmúlt évek tapasztalataira támaszkodva az alapítvány szolgáltatásába bevonható kör becsült létszáma évente kb. 1.500 fő. Ezen belül a fogyatékosok aránya 20% és a megváltozott munkaképességűek aránya 80%.

b, Az iroda szolgáltatásait igénybevevő cégek, gazdálkodó szervezetek körének meghatározása

- Területi elv
 - A főváros, illetve agglomerációja
- Szektorelv
 - Profit, non-profit, állami-önkormányzati
- Létszámi elv
 - Egyéni vállalkozótól a multinacionális szervezetig bármely szervezet
- Együttműködési elv
 - Minden olyan munkáltató, aki vállalja az alapítvánnyal való együttműködést, elfogadja a szolgáltatás igénybevételét meghatározó feltételeket és a foglalkoztatás során betartja a törvényes kereteket.

A szolgáltatás során minimum 280 gazdálkodó szervezettel vesszük fel évente a kapcsolatot, és legalább 800 munkaaajánlatot kívánunk a rendszerbe behozni.

Új elemek

Adósságkezelési tanácsadás

A tanácsadásban résztvevők létszáma 60 fő, a tanácsadás hetente minden szerdán. Minden hónap első szerdáján közös általános tájékoztató az előző hónapban bejelentkezett ügyfeleknek, a hónap többi szerdáján egyéni konzultáció.

A díjhátralék kezelése komoly motivációs tényező lehet a munkavállalásban.

A háztartásvezetés családi és társadalmi megítélése rendkívül rossz, nincs státusza. Nagyon kevesen ismerik fel, hogy a háztartások működése hasonlít egy vállalatéhoz, megfelelő ismeretekre, szakértelemre van szükség a jó funkcionálás érdekében.

A háztartáson belül is szükség van tervezésre, megoldásokra, erőforrások mellérendelésére. Az eladósodott családok többsége nem képes önerőből megoldani a problémát.

Az adósságkezelési tanácsadás keretében a nehéz helyzetbe került családok esetében is lehetőség van a segítségnyújtásra azáltal, hogy a díjhátralékosoknak megtanít olyan ismereteket, jártasságokat, melyek segítségével képessé válnak a tervezett háztartás vezetésére.

A kerületi önkormányzatokkal együttműködve lehetőség nyílik a pénzübeni támogatásra is, amely célirányos segítséget nyújt a díjhátralékosnak.

Az adósságkezelési tanácsadás keretében feltérképezzük azokat a bevételi forrásokat, amelyeket a család mobilizálni képes. Ehhez mellérendeljük igen részletesen azokat a kiadásokat, melyek havonta a családot terhelik. A feltérképezés során külön csoportosítjuk a rendszeres havonta kifizetendő költségeket, a létfenntartáshoz szükséges költségeket és az ún. "luxus", hobby és, élvezeti költségeket. A két oldal összevetésével fény derül a kiadás-bevétel arányára. Az ügyféllel közösen lépésről-lépésre átvesszük azokat a kiadásokat, amelyeknek összege csökkenthető a létfenntartás feltételei mellett.

A díjhátralék csökkentésének és felszámolásának legfontosabb eszköze a munkavállalás. Az adósságsegítési tanácsadásnak is a végső célja, hogy a díjhátralékost visszavezesse a munka világába vagy a képességének, képzettségének igényeinek megfelelőbb munkahelyet felkutassa és orientálja a pályamódosításra vagy esetleg jobban fizető álláslehetőséget kutasson fel. Ezt követően a munkavállaló visszakerülhet a szolgáltatási folyamatba. A Szociális Törvény módosításában az adósságkezelést önkormányzati feladatként jelöli meg. A tanácsadás során felkészített ügyfél a feltételeknek megfelelően jogosulttá válhat a támogatásra.

Vállalkozóvá válást segítő tréninggel kombinált oktatás

Ennek keretében olyan szolgáltatást biztosítunk az érdeklődők számára, amely során eljuttatható a döntés szintjéig.

A szolgáltatásba bevontak létszáma 20 fő, negyedévenként 5 fős létszámban, egy hetes, minimum 16 órás oktatás keretében.

A különböző szolgáltatási fázisokba bekerült ügyfelekkel a foglalkozások során kiderül, van-e indíttatása vállalkozni, vagy érdeklő-e a vállalkozóvá válás lehetősége. Az ő köreikből kerülnek ki a programelem résztvevői. A résztvevők számára olyan ismeretek átadását biztosítja az oktatás, amelyek főleg a mindennapok működéséhez elengedhetetlenül szükségesek, és felhívja a figyelmet azokra a buktatókra, amelyek ismerete alapfeltétele a döntésnek

Képzésre való felkészítés

A bevontak létszáma évi 20 fő, 5 fős létszámmal egy hetes, minimum 16 órás tréning keretében.

A pályatanácsadásban, a munkatanácsban vagy pszichológiai tanácsadásban résztvevő ügyfelek közül kerülnek ki azok a résztvevők, akiknek egyrészt feltétlen szüksége lenne, hogy képzésbe menjen, vagy szeretne tanulni, de nem mer. A programelemben való részvétel legfőbb célja az egyén megerősítése és olyan technikák elsajátítása, amelyek javítják készségeiket.

Jeltolmács, személyi segítő és szállító szolgáltatás

Mindhárom jellemzője, hogy a fogyatékos egyén igénye és szükséglete szerint vehető igénybe.

Személyi segítség és szállítás

Mozgássérültek esetén rendszeres szolgáltatás, vak emberek általában addig veszik igénybe, amíg a segítő segítségével megtanulják az útvonalat, illetve munkavállaláskor, munkahely-keresés és munkainterjúkra eljutáskor.

A hallássérült ügyfelek részére a jeltolmács-szolgáltatás heti két napon teljes munkaidőben biztosított, (hétfőn és csütörtökön,) az érdekelt ügyfeleket számos formában tájékoztatjuk az igénybevétel lehetőségeiről.

Munkaközvetítés, utókövetés

A munkaerő-piaci szolgáltatás során felkutatott állásajánlatokat regisztráljuk és a tanácsadók minden munkanap kezdetén a listát megkapják, hogy az ügyféllel történt kapcsolat során ezt felhasználják. Amennyiben az ügyfél elfogadja a részére felajánlott munkahelyet, a tényt mi közöljük a munkaadóval. Tájékoztatjuk a munkaadót – az ügyfél felhatalmazása alapján – a munkavállalóval kapcsolatos tényekről, és mi kapjuk meg a megjelenés időpontját is, melyről az ügyfelet tájékoztatjuk.

Ez történhet közvetlen az ügyfél jelenléte során, de ha a megfelelő munkahely kiválasztása vagy a munkaadókkal történő kapcsoltsfelvétel későbbi időpontban realizálódik, ebben az esetben levélben vagy telefonon értesítjük az ügyfelet.

A kiközvetítés eredményéről az információ többféle módon szerezhető be, egyrészt a munkáltató visszajelzése alapján, másrészt az utókövetőknek a munkaadóktól történő személyes információgyűjtésével. Az utókövetés feladata még, hogy segítse a munkavállaló hosszantartó munkahely-megtartását.

Családi tréning

12 család részére biztosítjuk a tréninget, havonként 1 családdal, heti 1 napos foglalkozáson.

Megváltozott munkaképességű ügyfeleink élete sem korlátozódik a munkahely-kereséssel kapcsolatos problémákra. Sokszor a lakás hiánya, a megoldatlan élethelyzetek felerősítik a munkanélküliséggel járó nehézségeket. A munkahelyek elvárják a bejelentett lakhelyet, de lakáshoz is többnyire csak állással rendelkezők juthatnak. És ez csak egy a felmerülő antagonizmusok között, melyek látszólag teljesen kilátástalanná teszik az életet.

Minden ember élete egy rendszer medrében folyik. A rendszer elemei, az alrendszerek, melyek folytonos kölcsönhatásban állnak egymással. Egy elemet kiemelve az életképtelenné válik, ezért adott problémák csak rendszerben kezelhetők. A családterápia rendszerszemléletű elmélete hozta

létre a családi konferenciákat, melyek keretein belül egy probléma által érintett rendszer minden alrendszere képviselteti magát és közösen, együtt jutnak el a megoldásokig. Alapítványunk tevékenységi köréhez illeszkedve családi tréningek szervezése valósulhat meg, melyek formailag a családi konferenciáknak felelnek meg. A tréningen az indexszemélyen kívül részt vesznek az adekvát problémákhoz adekvát szakemberek (családtagok, szociális munkás, munkatanácsadó, hajléktalanszálló képviselője, pszichológus, stb...), valamint a családterápiában jártas rendszerszemléletű tanácsadó, aki a tréningeket a megoldásokra fókuszálva irányítja.

A tréning előnye, hogy a probléma kezelése komplex és gyors, az ügyfél motivációja több oldalról támogatott, időben és térben nem vész el. A problémák köre egyszerre több szempontból vizsgálható és orvosolható a segítő foglalkozásúak megtartó hálójában.

Az igényeket és lehetőségeket számba véve, havi egy családi tréning futtatása áll módunkban, heti egy alkalommal, mely évi 12 család számára biztosít komplex esetkezelést.

Információs Iroda

Működési hely: 1053 Budapest, Henszlmán I. u. 9. I/10.
Telefon: 317-34-31
Fax: 317-44-17
Szolgáltatási időszak: munkanapokon H-P: 9-17 óra között
Koordinátor: Ilisics Gábor rendszergazda

Ahhoz, hogy a fogyatékos emberek mind szélesebb körű integrációja megvalósulhasson, alapvető szükséglet, hogy megfelelő információkkal rendelkezzenek, egyrészt saját problémáik megoldásához, másrészt jogaikról, igénybevehető lehetőségeikről, és nem utolsósorban a tőlük elvárható kötelezettségeikről.

A XXI. század technikai fejlődése, az információs társadalomban az információhoz jutás lehetősége nagymértékben megnövekedett, a hagyományos információhordozók kiegészülnek új lehetőségekkel (pl: elektronikus levelezés a világháló igénybevételével).

A jelenlegi hazai helyzetben ugyan a háztartások kb. 10%-a rendelkezik számítógéppel – ami örvendetes, de teljesen érthető – ezen belül a számítógéphasználó fogyatékos emberek aránya 30-40%.

Természetesen az információhoz jutásból nem maradhatnak ki azok sem, akik nem rendelkeznek a modern technika eszközeivel, így a nyomtatott információnak még hosszú időn keresztül megmarad a létjogosultsága. A személyes információnyújtás-tanácsadás a komplex szolgáltatás fontos eleme.

Az információk gyűjtése, naprakész, folyamatosan bővülő tárháza meghatározó fontossággal bír a szervezetünk által nyújtott szolgáltatásokon belül, hiszen munkánk ismeretanyaga ebből táplálkozik.

A saját munkánk segítségével túl még két nagy csoportra irányul az információs szolgáltatás.

Az egyik csoport maguk a fogyatékos emberek, akik információk által tudáshoz, ismeretekhez jutnak, döntési helyzetbe kerülhetnek.

A másik nagy csoport körébe tartoznak mindazok akik a fogyatékos emberek környezetébe tartoznak, szak- és laikus segítők, különböző szakterületek képviselői, intézmények, hivatalok munkatársai.

Az Információs Iroda elsődleges feladata a különböző adatok gyűjtése, karbantartása, amely kiegészül mindazokkal az egyéb információkkal, amelyek segítik a fogyatékos emberek mindennapjait.

Az Információs Iroda adatbankjában megtalálhatóak jogi, egészségügyi, szociális, építési lehetőségek, kezdeményezések, programok.

Adatbázisunk jellemzői

Az adatbázis a fogyatékosokat és az egészségkárosodottakat segítő szervezetek adatait tartalmazza visszakereshető formátumban, illetve ezeket az adatokat publikálja a világhálón. Az adatbázis országos gyűjtőkörű.

Közös, jól áttekinthető, sok szempont szerint visszakereshető formátumban tartalmazza az adatbázis a szociális, az egészségügyi, a rehabilitációs, az oktatási, a szakmai, a munkaügyi, a civil nonprofit szervezeteket, a fogyatékosokat és egészségkárosodottakat segítő szervezeteket, a gyógyászati segédeszközöket gyártó és forgalmazó szervezeteket, összességében mindazon szervezeteket, amelyek vagy saját tevékenységükben segítik a fogyatékosokat és egészségkárosodottakat, vagy az ő munkájukban segítenek.

Adatbázis

A Web hely a következő adatokat kezeli:

Segítő szervezetek esetében az adatbázisban szerepelnek:

- szociális, egészségügyi, rehabilitációs szervezetek
- átmeneti szállók, éjjeli menedékhelyek, ingyenkonyhák
- családsegítő szolgálatok, gondozási központok
- egészségügyi intézetek, kórházak, rendelők, szanatóriumok, rehabilitációs intézetek és központok, egészségügyi vállalkozások
- egyházi intézetek, szeretetszolgálatok, szerzetesrendek
- szociális otthonok, nyugdíjasházak, gyermekotthonok
- oktatási központok és szervezetek
- szakmai és munkaügyi szervezetek
- fogyatékosokat, egészségkárosodottakat foglalkoztató szervezetek
- sportegyesületek, szabadidő központok
- segítő alapítványok, egyesületek, szervezetek
- egyéb civil, nonprofit szervezetek
- stb.

Az adatbázis tartalma:

- Név, cím, elérhetőség, intézményvezető illetve ügyintéző adatai
- tevékenységi körük rövid összefoglalása
- nyitvatartási, ügyfélfogadási idő
- kategóriákba vannak sorolva a szervezetek (ld. fentebb, kezdetben kb. két tucat kategória)
- illetékességi kör szerint vannak csoportosítva a szervezetek
 - egészségügy
 - rehabilitáció
 - érdekképviselő
 - szociális
 - gondozás
 - foglalkoztatás
 - nevelés, oktatás, felsőoktatás
 - gyermek, ifjúsági
 - betegszállítás
 - vallás
 - lelki segély
 - sport, szabadidő
 - hajléktalan ellátás
 - humán szolgáltatás
 - kisebbség
 - kultúra, művészet
 - információs
 - üdülés
 - stb.
- rokkantság köre szerinti vannak csoportosítva az adatok
- életkor szerinti vannak csoportosítva
- akadálymentes megközelítéssel kapcsolatos adatok
 - beutalás rendje – amelyik szervezetnél, intézetnél ez értelmezhető
- e-mail illetve Web elérhetőségeket tart nyilván az adatbázis

Gyógyászati segédeszközöket illetve az akadálymentes környezet megvalósításához szükséges berendezéseket, eszközöket gyártó és forgalmazó cégek esetében az adatbázis tartalma:

- Név, cím, elérhetőség, intézményvezető adatai
- kategóriákba vannak sorolva a cégek a gyártott és forgalmazott eszközök, segédeszközök, berendezések szerint

- nyitvatartási, ügyfélfogadási idő
- akadálymentes megközelítéssel kapcsolatos adatok
- e-mail illetve Web elérhetőségeket tart nyilván az adatbázis.

Polgármesteri hivatalok esetében az adatbázis tartalma:

- Név, cím, elérhetőség
- a polgármester, az alpolgármester, a jegyző neve, telefonja
- a szociálpolitikával foglalkozó bizottság neve, telefonja
- az egészségüggyel foglalkozó bizottság neve, telefonja
- a Polgármesteri Hivatalhoz tartozó foglalkoztatók neve, címe, elérhetősége, tevékenységi köre
- a Polgármesteri Hivatal által működtetett azon intézmények, melyeknek szerepe van a fogyatékosok és az egészségkárosodottak segítésében
- e-mail illetve Web elérhetőségeket tart nyilván az adatbázis.

Becsült rekordszám

Az Alapítvány birtokában jelenleg több mint 1000 rekord van, ezek kb. 94%–a segítő szervezetekre vonatkozik, és kb. 3% – 3% a gyógyászati segédeszközöket gyártó, forgalmazó cégek illetve a polgármesteri hivatalok adatai.

Az üzemeltetési időszak alatt havi további 250 – 300 rekord rögzítése várható, így az egy éves üzemidőszak végén várhatólag kb. 4000 érdemi rekordot fog tartalmazni az adatbázis.

Lekérdezési lehetőségek

Az összes szervezetre vonatkozó adatot lényegében hasonló módon lehet lekérdezni.

Lehetőség van a csoportosítási szempontok alapján lekérdezni, illetve lehetőség van szövegre, illetve szövegtöredékre való keresésre.

Több szempont megadása esetén a szempontok között ÉS kapcsolatot értelmez a program.

Előre megadott értékkészletet használó lekérdezések:

- Szervezettípus: segítő szervezet, gyógyászat segédeszközt gyártó cég, polgármesteri hivatal
- megye illetve fővárosi kerület
- jelleg: átmeneti szállók, éjjeli menedékhelyek, ingyenesnyhák, családsegítő szolgálatok, gondozási központok, egészségügyi intézetek, kórházak, rendelők, szanatóriumok, egészségügyi vállalkozások, egyházi intézetek, szeretetszolgálatok, szerzetesrendek, szociális otthonok, nyugdíjasházak, gyerekotthonok, oktatási központok, sport egyesületek, szabadidő központok, stb.
- illetékességi kör: egészségügy, rehabilitáció, érdekképviselő, szociális, gondozás, foglalkoztatás, nevelés, oktatás, felsőoktatás, gyermek, ifjúsági, betegszállítás, vallás, lelkeség, sport, szabadidő, hajléktalan ellátás, humán szolgáltatás, kisebbség, kultúra, művészet, információ, üdülés, stb.
- rokkantság köre
- életkor
- gyártott, forgalmazott gyógyászati segédeszközök

Az összes név, cím, elérhetőség, e-mail illetve Web cím mezők esetében lehetőség van szövegre illetve szövegtöredékre keresni.

Karbantartási szempontok, gyakoriság

A Web kiszolgálás az Alapítvány birtokában lévő legteljesebb és legfrissebb adattartalommal indul.

Az üzemeltetési időszakban az Alapítvány folytatja adatgyűjtő, illetve adatpontosító tevékenységét.

A Web tartalmat üzemszerű körülmények között hetente célszerű frissíteni, de szükség szerint

akár a napi frissítés is indokolt lehet. A szervezetekre vonatkozó adatok (nevek, címek, elérhetőségek, kategóriákba sorolás, stb.) frissítése üzemszerű, a törzsadatok frissítésére csak kivételes esetekben van szükség – bár technikai értelemben ugyanazon a módon kell minden adattartalmat frissíteni.

Az adatok valósághűségét nagy mértékben elősegíti, hogy minden adattartalmat megjelenítő képernyő alján szerepel egy levelezési link (mail to), melyen keresztül a felhasználók könnyedén küldhetnek levelet az Alapítványnak. Az így beérkező módosulásjelzéseket ellenőrzés után átvezetik az Alapítvány munkatársai.

Az Alapítvány szervezeti felépítése

Alapítók

Mozgássérültek Egyesületeinek Országos Szövetsége
Mozgássérültek Állami Intézete
Szociális Munkások Magyarországi Egyesülete
Végtaghiány Gyermekekért Alapítvány
Zalabai Péterné

Kuratórium

Dávid István, gyógypedagógus, szociális munkás
dr. Kállainé Öry Csilla konduktor, egészségügyi szakoktató
Kenderfi Miklós gyógypedagógus, mentálhigiéné, szociális munkás
Krémer Balázs szociológus PhD., matematikus–fizikus
dr. Varjú Gabrilla jogász, szociális munkás

Felügyelő Bizottság

Balla Vera auditor
Bartha Gyula könyvvizsgáló
Gárdonyi Katalin közgazdász

Alapítvány működését biztosító menedzsment

Zalabai Péterné ügyvezető, szociális munkás, közgazdász
Helmeczi Erika ügyviteli vezető, szolgálatvezető, védőnő, egészségügyi menedzser
Szűcs Katalin szolgálatvezető, pszichológus, pedagógus
Kováts–Megyesi Krisztina PR menedzser, munkatanácsadó, újságíró

A teljesség igénye nélküli felsorolás azokról a szervezetekről, intézményekről és hivatalokról, akikkel hosszantartó és folyamatos az együttműködésünk

Szakmai és érdekképviselői szervezetek	Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége
Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége	Értelmi Fogyatékosok Országos Szövetsége
De ju–Re – Bliss Alapítvány	Kézenfogva Alapítvány
Salva Vita Alapítvány	Magyarországi Krízis Intervenciók Egyesület
Student Service Egyesület	Viktória Alapítvány
Jelnyelvi Tolmácsok Országos Szövetsége	Magyar Máltai Szeretetszolgálat Budapesti Egyesülete
Down Alapítvány	Lánc Szövetség
Kerek Világ Alapítvány	Nagycsaládosok Országos Szövetsége
Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség	Gondviselés Kht.
Kapocs Ifjúsági Önszolgálat	Vakok Elemi Rehabilitációs Csoportja

Mozgássérültek Egyesületeinek Országos Szövetsége és tagszervezetei: Somogy Megyei Egyesület, Szegedi Mozgássérültek Alternatív Egyesülete, Tolna Megyei Egyesület, Miskolci Egyesület, Fejér Megyei Egyesület, Pest Megyei Egyesület, Komárom–Esztergom Megyei Egyesület, Szabolcs Megyei Egyesület, Vas Megyei Egyesület, Jász–Nagykun–Szolnok Megyei Egyesület.

Intézmények

A Főváros 23 kerületének különböző intézményei	A Fővárosban és a megyékben működő forrásközpontok
Vöröskereszt	Egészségügyi Intézmények
Oktatási intézmények	

Hivatalok, minisztériumok

A Főváros 23 kerületében működő szociális, egészségügyi, építésügyi osztályai	Családsegítő Központok
Gondozási Központok	Fővárosi Önkormányzat
Polgármesteri Hivatal	Szociális és Családügyi Minisztérium
Ifjúsági és Sportminisztérium	Gazdasági Minisztérium
Foglalkoztatási Hivatal	Országos Fogyatékosügyi Tanács

A teljesség igénye nélkül kiemelve a főbb folyamatos, hosszantartó támogatóinkat

Fővárosi Önkormányzat	Fővárosi Munkaügyi Központ
Fogyatékosok Esélye Közalapítvány	Országos Foglalkoztatási Közalapítvány
V. kerületi Önkormányzat	Soros Alapítvány
Ifjúsági és Sportminisztérium	Magyar Országgyűlés Társadalmi Szervezetek Bizottsága
Szociális és Családügyi Minisztérium	

Motiváció Mozgássérülteket Segítő Alapítvány
kiemelten közhasznú

1053 Budapest, Henszlmann I. u. 9.

Telefon: 317-44-17, 317-84-38, 317-34-31, 318-99-20

Fax: 317-44-17, 318-99-20

E-mail: motiv@mail.tvnet.hu

Honlap: www.motivacio.hu

Számlakezelő bank: OTP XXII. kerületi fiók

Bankszámlaszám: 11722003-20070177

Adószám: 19667946-1-43